

ישיבת הצוות לשינוי כלכלי חברתי

ישיבת יום 9 באוגוסט 2011

משתתפים: פרופ' מנואל טרכטנברג, יו"ר ות"ת – יו"ר הצוות
אייל גבאי - מנכ"ל משרד רוה"מ
ד"ר גבאי יורם-יו"ר פעילים, מכון פאלק למחקר כלכלי ישראל
דומיניסיני אסתר – מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
הרשקוביץ גל - הממונה על התקציבים, משרד האוצר
כהן שחר - אינדיגו-HP, פעיל חברתי עמותת NOVA
פרופ' מלניק רפי – המשנה לנשיא, המרכז הבינתחומי
מיכל עבאדי-בויאנג'י – החשבת הכללית, משרד האוצר
ד"ר פלוג קרנית- המשנה לנגיד בנק ישראל
ד"ר פריזט שלומי – הכלכלן הראשי, הרשות להגבלים עסקיים
פרופ' קליין פנינה - ביה"ס לחינוך, אוני" בר אילן, כלת פרס
ישראל לחינוך
פרופ' קנדל יוג'ין - יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה,
המחלקה לכלכלה, האוניברסיטה העברית
ד"ר רגב טלי - ביה"ס לכלכלה, אוני" ת"א, מרכז טאוב לחקר
המדיניות החברתית בישראל

*

עמנואל טרכטנברג: אנחנו נתחיל, מכיוון שיש כאן אנשי תקשורת ואנחנו רוצים לשחרר אותם, נעשה את הפתיחה, ורק לאחר מכן נכנס למהות וכל אחד יציג את עצמו וכו'. אני שמח לפתוח את הישיבה הראשונה של הוועדה לשינוי כלכלי חברתי. מי היה אומר שהיינו מגיעים ליום שזה יהיה השם של וועדה, זה אירוע מרגש לכולנו, אני בטוח.

אני רוצה להגיד כמה דברים כלליים, לפני שאנחנו צוללים בתוך המהות.

אז שוב, אחה"צ טובים לכולכם, אני מודה לכם שהגעתם לישיבה הראשונה של הוועדה לשינוי כלכלי חברתי, ומי היה אומר שיבוא יום ואנחנו נשב בישיבה של וועדה שזה השם שלה. אני חייב להגיד שאני נרגש מכך. היום 9 באב, והייתי בהחלט מעדיף שבפתח הישיבה הזאת יהיה ביום אחר, 9 באב זה אחד הימים הקשים ביותר בלוח השנה העברי, אבל מעבר לכאב שמסמל ומעבר לחורבן שהוא מסמל, הוא גם מסמל התחלה חדשה לעם היהודי, ההתחלה החדשה היתה מעבר למרכזיותה של התורה וקיום המצוות, אני חייב להגיד בצניעות, שאני מתחבר הרבה יותר לכשלים(?). העובדה שאנחנו גם פותחים את הוועדה ביום הזה, מסמלת גם את העת החדשה ועתיד טוב יותר.

אני רוצה טיפה לשתף אתכם במה שקדם להקמת הוועדה. ואיך אנחנו רואים את המהות של הוועדה הזאת. כולנו שותפים לאותו צונאמי שפתאום קם עלינו בשבועות האחרונים. זה תהליך רב עוצמה, שובר מוסכמות, מה שאנחנו חשבנו שאנחנו

יודעים, פתאום אנחנו לא מבינים, אבל אם יש דבר ברור הוא, שהגל הזה מבטא מצד אחד תסכול, אכזבה מכך שהקיום הכלכלי הסביר במדינת ישראל נראה כיום רחוק מהרבה מאד אנשים, צעירים בעיקר. מצד שני, יש בגל הזה הבעת כמיהה, הבעת תקווה למשהו מעורפל, אבל לא פחות ממשי שנקרא צדק חברתי.

אני חושב שהצרוף הזה מצד אחד של כאב אמיתי, יחד עם תקווה, זה מסמל יותר מכל את הפוטנציאל של מול האנשים. במה זה תלוי? הדבר תלוי קודם כל ביכולת ההקשבה שלנו, ביכולת לתרגם את הרחשים האלה שעולים מן הציבור לשפת ההבנה המקצועית, ולאחר מכן לשפת העשייה. זה לא דבר קל, לא ההקשבה ולא התרגום. וזאת, מכיוון שאנחנו לא מדברים על הקשבה למספר מצומצם של נציגים אלה ואחרים, אלא הקשבה לרחשים של ציבור רחב מאד. זה קשה ולא קל, אנחנו לא בדיוק יודעים איך לעשות את זה, אבל נעשה את זה.

יכולת התרגום היא לא קלה אף היא, כי כל המילונים פגעו בנו קשה, אנחנו, כפי שאמרתי את זה בישיבת הממשלה ביום ראשון, זקוקים לאבן הרוזטה החדשה שתאפשר לנו לתרגם את אותם רחשים לשפת המעשה. אני קיבלתי על עצמי את המשימה הזאת, ברגשות מעורבים, ואני בטוח שזה גם מה שקרה לחלק ניכר מכם. ברגשות מעורבים, מכיוון שתמיכה, אני חייב להגיד שאני נלהב מן ההזדמנות הנדירה כל כך, לחולל שינוי לטובה במדינה היקרה שלנו, ומצד שני, החשש כבד מגודל האחריות ומהסיכונים. מעל התערובת הזו של חשש, יש גם התלהבות, ואני רוצה להגיד שהמחויבות שלי ואני בטוח גם של כולכם, היא מחויבות מלאה וללא סייג, אין לנו

ברירה אלא להצליח קודם כל בהקשבה, לאחר מכן בהתוויית מדיניות ובעשייה.

כמה מילים על עצם הקמת הוועדה. אם כן, ראש הממשלה הטיל עלי את זה ביום ראשון, לפני יומיים, זה נראה הרבה זמן, והטיל עלי להרכיב את הוועדה, ואני בפרק זמן של 24 שעות פניתי לכולכם, ואתם הסכמתם ללא היסוס, וזה אומר כמה שאתם חשים את אותו דבר שאני חשתי.

ההרכב משקף לא רק את היכולות המקצועיות הגבוהות מאד של השולחן הזה, בקשת של תחומים, אלא גם את העובדה שכל אחד מכם יש לו גם אוזן כרויה לרגישות חברתית. אני רוצה לחזור ולהדגיש שאם יש משהו שהוא שונה מאד בוועדה הזאת מוועדות אחרות שאני חושב רובנו השתתפנו בהן, זה הפן הזה, הפן של הצורך לאוזן כרויה, והצורך לקרב של רגישות חברתית. רבותי, רגישות חברתית זה לא משהו שאתה קם בבוקר, בוקר אחד אתה מחליט או שיש לך את זה או שאולי יהיה לך את זה. אבל אתם כולכם הבחנתם בזה ולכן אתם פה, בצרוף הזה של תכנון, מקצועיות ורגישות וכל מה שכרוך בזה. אנחנו נבצע כל אחד מהדברים האלה. לא רק, אבל בעיקר.

אתמול הצגתי בפני ראש הממשלה במשרדו, את הרכב הוועדה. הוא ברך על כך וליווה אותנו בברכת הדרך. היום אנחנו מקיימים כאן ישיבה ראשונה, בה נקבע נהלי עבודה, צוותים, צוותי עבודה וכו'. אני חייב לשתף אתכם בציפיות שאני חש מכל עבר, שמתכנסות בחדר הזה. זה אחד מן הקשיים הגדולים שאנחנו נצטרך להתמודד אתם, העובדה שאנחנו פותחים פתח לשינוי לא מוגדר בשלב הזה. הוא יהיה מוגדר בעוד מספר שבועות וזו האחריות שלו, כרגע הוא לא מוגדר, יש בוודאי

ציפיות ונצטרך לכנס את הציפיות האלה לתוך מסגרת סנסיבילית לנושא וזה לא דבר קל. בגלל לוח הזמנים, הוא צפוף ובלתי אפשרי. יש לפנינו כששה שבועות לעשות את המלאכה. אני מתכוון לעשות את זה בפרק זמן קצר מאד. זאת כיוון שאף אחד לא מחכה לנו, לא המשבר העולמי ולא המשמעות של ספטמבר ב תחום המדיני בטחוני, ולא הציפיות של העם. ולכן אתם תתייחסו לדבר הזה ממש כך ואני בטוח שתהיה הצלחה לכולנו. תודה.

(אנשי התקשורת יוצאים)

עמנואל טרכטנברג: עכשיו אנחנו יכולים להתחיל. אנחנו נתחיל מהתחלה, אני ארצה שכל אחד מכם יציג את עצמו ולא בצניעות, אלא בצורה אינפורמטיבית, כי אנחנו נעשה כברת דרך ביחד, והעובדה שלא כולם מכירים את כולם, זה אחד מהיתרונות של המסגרת הזאת. אז בבקשה, טלי, תתחילי.

טלי רגב: אני טלי רגב, מרצה לכלכלה במסגרת אוניברסיטת תל אביב. הגעתי למרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל לפני כשלוש שנים, ואני מכהנת בכמה וועדות. אני מכהנת בפורום המייעץ לשר האוצר, בבנק ישראל ובמרכז טאוב.

פנינה קליין: שמי פנינה קליין, אני פרופסור באוניברסיטת בר אילן, יועצת לארגונים כמו "יונסקו", UNISEF ward half organization, פרויקטים בארצות שונות, באפריקה, באסיה, בארה"ב, כלת פרס ישראל השנה בתחום חקר החינוך. עוסקת בעיקר בתחום המחקר בגיל הרך. זה תחום ההתמחות שלי.

מיכל עבאדי-ביואנג'ו: אני החשבת הכללית באוצר. לפני זה הייתי כשמונה שנים סמנכ"ל משרד הבריאות, הייתי אחראית על הפיקוח על

קופות החולים, כמעט שש שנים הייתי סמנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק הבינלאומי.

עמנואל טרכטנברג: במשרד הבריאות עשית משהו "קטן" אחד או שניים, שם של רפורמה. הבנתי.

מיכל עבאדי: נכון, נכון, רפורמה בפיקוח על קופות חולים, הקמת תוכניות השרותים לביטוח משלים של קופות החולים. הייתי חברה בות"ת גם כן. שנה.

גל הרשקוביץ: שמי גל הרשקוביץ, אני הממונה על התקציבים מזה יומיים. מיכל עבאדי: אני כבר חודשיים, אז זה בסדר.

גל הרשקוביץ: בהשכלתי אני בעל תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים, ותואר שני במנהל עסקים, תואר שני בכלכלה ובמקרו בארגון השווקים. במסגרת הנסיון המקצועי עבדתי כשש שנים באגף התקציבים, פחות או יותר במקביל למיכל. לאחר מכן כיהנתי כשלוש שנים כסמנכ"ל כספים וכמנכ"ל בפועל בחברת "תדיפון" ובשש השנים האחרונות אני מכהן או כיהנתי כמנכ"ל של "אגד אירופה" שזו חברת בת של אגד, שפעולתה היא הפעלת תחבורה ציבורית באירופה. מדינות כמו הולנד, הונגריה,

עמנואל טרכטנברג: ראובן חביב הוא הרכז של הוועדה, הוא במועצה למדיניות וכלכלה במשרד ראש הממשלה.

רפי מלניק: את הקרירה שלי בתור כלכלן התחלתי יחד עם מנועל בכיתה של פטנטים לפני הרבה שנים. MA בכלכלה PHD באוניברסיטה של ברקליי. היום אני המשנה לנשיא של המרכז הבינתחומי, באמצע ביליתי הרבה שנים במחלקת המחקר של בנק ישראל, ההתמחות העיקרית שלי היא באקונומטריה ואני עסקתי כל השנים שלי במקרו, סוגיות הומניטריות ומדיניות

כלכלית באופן כללי. השתתפתי בהרבה וועדות כמו כולנו, high lights אולי על תוכנית לקליטת עליה, תוכנית לייצוב המשק ב-85', ופעם בחודש אני מפרסם מדד על מצב המשק. יוג'ין קנדל: שמי יוג'ין קנדל, אני בעשרים השנה האחרונות פרופסור לכלכלה ומימון באוניברסיטאות, האחרונה בהן האוניברסיטה העברית, ומאז 97', ובשנתיים האחרונות ראש המועצה הלאומית לכלכלה, ואני כבר הפסקתי כמו אייל, לספור וועדות שאני יושב בהן. זה כבר יותר קשה. עמנואל טרכטנברג: תודה יוג'ין, היתרון של היו"ר שהוא יכול לא להציג את עצמו. אני אגיד שאני מתאבד שיעי. אייל גבאי: מנה"ל משרד ראש הממשלה בשנתיים האחרונות ולעוד כמה שבועות, אני מניח שהנוכחית פה היא מוסדית, דהיינו המנכ"ל שיחליף אותי אולי ימשיך את החברות פה. עמנואל טרכטנברג: no way זה לא נכון, אל תבנה על זה. רפי מלניק: אתה רואה, הוא כבר התחיל לגדל זקן בשביל לצאת החוצה. אייל גבאי: לפני כן ניהלתי את התוכנית הישראלית בחברת השקעות בין לאומית, שתפשה משקל ב-2008, ואני יכול להגיד ממקור ראשון, שאני גם יודע מה זה החוויה של מה שקורה במשבר בינלאומי ומה ההשלכות של זה על הארץ, ולפני כן הייתי ממונה ברשות החברות הממשלתיות ב-2002 עד 2007, ואם יהיו טענות כלפי הפרטות מצד כל מי שיבוא, אני הכתובת. קרנית פלוג: קרנית פלוג, מזה שבוע משנה לנגיד בנק ישראל, לפני כן עשר שנים בערך ניהלתי את חטיבת המחקר בבנק ישראל, לפני כן הייתי שם כלכלנית ובעצם אחרי הדוקטורט שסיימתי הייתי חמש שנים בקרן המטבע. הרקע המקצועי, מבחינת מחקר, תחום המחקר שלי התחיל בעצם בכלכלת עבודה וסחר

9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

בינלאומי, אבל התחומים התרחבו למקרו, מדיניות מוניטרית וכל מה שקשור בעצם במדיניות מקרו כלכלית, וגם אני הייתי חברה וגם עכשיו חברה בכמה וכמה וועדות. אסתי דומיניסיני: אני מזה שלוש וחצי שנים מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, בתפקידי הקודם הייתי ארבע שנים מנכ"ל שרות התעסוקה. לפני כן שנים רבות שרתתי במשטרה וסיימתי בדרגת ניצב כראש אגף משאבי אנוש של המשטרה. ההשכלה שלי בתחום החברתי, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, קרימינולוגיה ומשפט פלילי, לא על רקע כלכלי.

שלומי פריזט: השכלה: תואר ראשון במשפטים ראשון שני ושלישי בכלכלה, המומחה שלי לכלכלה ופתרון לכלכלה, אחד מהם יושב פה אתנו היום,

עמנואל טרכטנברג: אני אשם, אתה רוצה להגיד.

שלומי פריזט: אני מ-2008 כלכלן ראשי של הרשות להגבלים עסקיים, בהתחלה איזה תפקיד במדיניות ציבורית, לא מוניטרית אבל, אם זה עבודה, אם זה מוצרי חבל ב-2005, אם כן הקוטג' או לא הקוטג', ואם זה מו"פ ואם זה תחרות ואם זה שוק העבודה, זה למעשה.

יורם גבאי: היום אני למעשה הכלכלן הראשי והיו"ר של חברה לניהול כספים בארץ ובחו"ל, הפעילות שלי למעשה, במובן הזה בינלאומי, ואני חוטף את כל המשברים ומרגיש אותם. אני מלמד היום בשתי מכללות, אבל לימדתי פה הרבה בירושלים, מיכל עבאדי: כולל אותי.

יורם גבאי: בוועדות הייתי בתוכנית העיצוב בשנת '85, הוועדה של שרון, והרבה מאד וועדות אחרות מקצועיות, הייתי אחראי על תהליך החשיפה בשנות התשעים, ואחראי על השיחות עם הירדנים

והפלשתינאים, לא תמיד זה היה מוצלח, אבל כלומר, גם בשנים הרשמיות בפאריס וגם אחרי זה, והייתי קצת קונסול כלכלי בשיקאגו.

שחר כהן: שמי שחר כהן, גם צעיר החברים, אני חושב, בגדול היום אני מנהל אסטרטגי של חברת אינדיגו HP ולפני כן ראש צוות בחברת (?) במקביל מזה שבע שנים פעיל חברתי ויועץ לחברות חדשות במסגרת קטמון בירושלים, ובחמש השנים האחרונות על קצה המזלג פעיל עמותת NOVA שיש בה מודל ייחודי שלוקח סטודנטים ומפנה אותם לחברת ייעוץ, מפנה לעסקים וביחד הם עושים פרויקט של ארגון חברתי, במשך חמש שנים ניתן אור ירוק בארץ ישראל, לתפקידים הנורמטיביים. אני היום חבר בהנהלה של NOVA זהו.

עמנואל טרכטנברג: תודה לכולכם. אני רוצה להקריא לכם מדברי ראש הממשלה בפתח ישיבת הממשלה שלשום, יש כאן את המנדט של הוועדה. אני אקריא: "אני ראש הממשלה ממנה היום ועדה מקצועית בראשותו של פרופ' עמנואל טרכטנברג, הוועדה תורכב מאנשי מקצוע, מתוך הממשלה ומחוץ לממשלה. הוועדה תקיים דיאלוג רחב עם קבוצות ומגזרים שונים מהציבור, תקשיב למצוקות ולהצעות ותגבש המלצות שיובאו לקבינט החברתי כלכלי ברשות שר האוצר. לאחר מכן תובא התוכנית לממשלה כולה. מנדט הוועדה מתרכז במספר תחומים. אחד: מתן הצעות לשינוי סדר עדיפויות במטרה להקל על הטל הכלכלי על אזרחי ישראל. שתיים: שינוי בתמהיל תשלומי המסים. שלוש: הרחבת הנגישות לשרותים חברתיים. ארבע: הגברת התחרותיות והיעילות בשוקי המוצרים והשרותים, במטרה להפחית במחיריהם. חמש: התוויית צעדי יישום

לתוכנית הדיור שכבר השקנו. המלצות הצוות יביאו לידי ביטוי את הצורך לשמירה על אחריות פיסקלית בתקציב המדינה. " אלה הדברים ויהיה מן הסתם מכתב פורמלי מראש הממשלה אלי, שמכיל בדיוק את הדברים האלה. פשוט מקוצר הזמן המכתב עוד לא יצא, אבל זה בדיוק הנוסח שעומד לפנינו. מה שאני רוצה לעשות, זה בקצרה לתאר את צורת העבודה, ואז נפתח בדיון. הכוונה היא להקים מספר צוותי עבודה, כבר אנחנו עוד פעם, מבחינת המינוח צריך להקפיד, כי היתה קצת אי הבנה. אנחנו וועדה, הוועדה לשינוי כלכלי חברתי. אין וועדת שרים מקבילה שפועלת בו זמנית, לא קיימת, היתה אי בהירות בתקשורת בהקשר הזה. יש באופן קבוע, כאורגן של הממשלה הקבינט החברתי-כלכלי. הקבינט החברתי כלכלי הוא הכתובת לכל דבר ועניין, גם להמלצות שלנו. כך שאין משהו יוצא דופן, עוד פעם, זה היה פרוש לא נכון בתקשורת של מה שהולך לקרות. העובדה שאנחנו נביא את ההמלצות שלנו בפני הקבינט, זו הפרוצדורה המקובלת בתפקוד הממשלה. אז מבחינתנו, אנחנו ריבונים, אין מאחורינו ומלפנינו או במקום אחר גוף אחר שעוסק במלאכה. אני מאד מבקש מכם שתפנימו את הדבר הזה, תפנימו את זה ולהתנהג בהתאם. זה לגבי הוועדה. הוועדה הזאת היא המליאה. פה נקבל את ההחלטות לגבי ההמלצות. המלצות, צורת העבודה וכו'. לצורך העבודה הממשית המעשית, אנחנו מקימים צוותי עבודה ויהיו ארבעה צוותים מקצועיים בתחומים שמניתי קודם, שראש הממשלה פירט. אני חוזר על כך: צוות המסים, צוות על תחרותיות ומחירים לצרכן, צוות לשרותים חברתיים וצוות על דיור. כמו כן, יהיה צוות רוחבי במקרו, שהכוונה שלו תהיה

לתכלל את המשמעויות התקציביות שנגזרות מכל אחד מהצוותים האחרים. זה משהו אחר. וגם יהיה צוות להקמת התשתית לזירת ההידברות, שזה יהיה בתאום עם העבודה שנעשית ע"י השר מיקי איתן. ותכף אני אפרט, כי כל דבר פה הוא בעל רגישות לא קטנה.

לפני שאני צולל פנימה, שכחתי להציג את האנשים שיושבים בחדר אתנו, אולי תציג את עצמך, אודי?

אודי וושינגטון: אני שותף במשרד עו"ד פלדמן ואני היועץ המשפטי של הוועדה, ואעמוד לרשות כל אחד מכם אם יהיו לו שאלות משפטיות. ההנחיות וההוראות שניתנו לי והסמכות ניתנה לי ע"י יו"ר המשרד שלנו וע"י כל עורכי הדין במשרד, המשרד עוסק בכל תחומי המשפט.

עמנואל טרכטנברג: תודה אודי. נועה. תראו הרבה מאד את נועה בממשקים עם הוועדה. יש פה צוות תמלול של הישיבות והוא גם יהיה לעזר בוועדה הזאת.

נועה: בצוות משרד ראש הממשלה.

עמנואל טרכטנברג: את ראובן הצגתי כבר קודם, אני אגיד משהו לגבי תקשורת בהמשך. אני רוצה לחזור לאיך נעבוד כאן. יש את ארבעת הצוותים המקצועיים, יש את צוות המקרו שהוא רוחבי ויש את העניין של הקמת התשתית לזירת ההידברות. ההרכב של הצוותים: קודם כל אני אציין: לכל הצוות הזה יש ראש צוות שהוא אחד מחברי הוועדה, ויש רכז לכל אחד מהצוותים האלה ויש חברים בצוות. אז במסים ראש הצוות יהיה יוג'ין והרכז יהיה אורי גבאי מהמועצה הלאומית לכלכלה, תחרות ומחירים לצרכן – סליחה, לפני שאני ממשיך עם הקראת השמות, מן הסתם לא היה פה זמן לתאם ואני מיצר על כך.

אני פה אעשה שיבוץ מסוים והוא פתוח לשינוי. את הכל אנחנו נעשה בצורה קונססואלית, אז אם מישהו לא מרגיש בנוח באיזשהו שיבוץ, אנא מכם, זה לא משהו שנחת עליכם וגמרנו את הסיפור ואני עוד פעם מיצר על כך שלא היה זמן לתאם את הדברים.

תחרות ומחירים לצרכן אני מציע את רפי מלניק שיעמוד בראש הצוות הזה, יש גם מועמדת לרכזית, אבל עוד פעם אם תרגישו לא בנוח – נשנה. שרותים חברתיים גל הרשקוביץ ביקש להיות בראש הצוות, אז מן הסתם שלא כחבר באוניברסיטת תל אביב שהיה מציע משהו ואח"כ היה מצביע כנגד ההצעה שלו, אני מתאר לעצמי שאתה מקבל את ההצעה, והרכז יהיה אוהד רייפל. נכון? מאג"ת.

דוור אייל גבאי, גם זה בהסכמה, והרכז יהיה אמיר ברקן ממשד ראש הממשלה. לגבי מקרו, צוות מקרו, אני מציע את קרנית ראש הצוות, ואת אייל אפשטיין שהוא סגן הממונה על התקציבים, מקרו מן הסתם, כרכז.

לגבי הקמת התשתית, אני מציע את שחר שיהיה מעורב בזה. אתה גם תהיה בצוותים אחרים, אבל אתה תיקח אחריות ביחד עם מישהו שהוא לא בוועדה, שזה גידי גרינשטיין. וזה יהיה בתאום עם מיקי איתן השר ואנחנו נרחיב את הדיבור על המשמעות של הדבר הזה. רפי, זה מקובל עליך או שאתה מעדיף לא?

רפי מלניק: אני מעדיף לא, לא תאמנו את זה, לא דיברנו על זה,

עמנואל טרכטנברג: לא, אני אומר, אני מיצר על כך. כן.

רפי מלניק: אני לא מקבל עלי את התפקיד. זה לא תחום שעסקתי בזה.

עמנואל טרכטנברג: בסדר גמור, אנחנו נמצא מישהו אני יודע, אתה כלכלן טוב אז כלכלן טוב צריך להיות מאד ורסטילי.

רפי מלניק: אני ורסטילי, אבל אני מעדיף משהו אחר.

עמנואל טרכטנברג: אני לא לוחץ עליך, אנחנו נמצא מחליף. אני אקריא עוד פעם את ההצעות לחברים בצוותים, וזה פתוח, אנחנו תוך כדי היום, עד הערב, נסגור את כל הקצוות האלה, ועוד פעם, אני מיצר על כך שלא היה זמן, ממש עד הרגע האחרון, לא סגרנו אפילו את ה-folder שלי איך להתאים את הדבר הזה.

אז בצוות המסים אני מציע את השמות הבאים, חלקם מהוועדה וחלקם לא מהוועדה: יהודה נסרדישי שהוא ראש רשות המסים, קרנית, יורם גבאי, גל, אסתי ופרידה ישראלי ממנהל הכנסות המדינה. עוד פעם, פתוח, מי שירצה לצאת או להכנס – הכל פתוח. אני אסיים להקריא ואז נעשה סבב.

הצוות השני, תחרותיות ומחירים, אני מציע את מיכל עבאדי, את שרון קדמי שהוא מנכ"ל משרד התמ"ת, את שלומי פריזט, את דרור שטרום ואת דימיטרי רומנוף שהוא המדען הראשי של הלמ"ס, אנחנו מאד נצטרך את העזרה של הלמ"ס בעניין הזה. שרותים חברתיים: אסתי, קרנית, פנינה, יוחנן שטסמן וגידי גרינשטיין.

בדיוק: רפי, אבי שמחון, אימן סייף שהוא ממושרד ראש הממשלה וטלי רגב. ובמקרו, צוות קטן, קרנית ראש, אייל אפשטיין הרכז ואני מציע את יוג'ין, את גדי פרנק ואת יורם גבאי. זו ההצעה שלנו.

עכשיו מה שאנחנו נעשה, כי אני לא רוצה שזה יגזול מאתנו זמן, מה שאנחנו נעשה, אני אבקש נועה, תעבירי עותקים של הדבר הזה, תכתבו לעצמכם את השינויים שהייתם רוצים

שיקרו, ונמצא את הדרך לעשות את זה בלי בוכלטריה כאן. חבל שנתחיל פה להגיד את הדברים. בסדר? תוך כדי שאנחנו מקיימים דיון, נעשה את הדבר הזה.

קרנית פלוג: יש אנשים שלא נמצאים כאן, ואנחנו רוצים להציע. עמנואל טרכטנברג: כמובן, אנחנו נעשה את העבודה הזאת תוך כדי, ראובן, אתה תרכז את הניירות וגם אם יהיה צורך שתוציא מישהו כדי לשאול במה הוא מעוניין, תביא הצעה ואז אנחנו לקראת סוף היום נציג את הדברים. אני רוצה להיות מאד ממוקד. צורת העבודה היא שבצורה מאד אינטנסיבית, הצוותים האלה יפעלו ויהיו תוצרי ביניים שבועיים של הצוותים שיובאו בצורה מרוכזת לוועדה הזאת, להמשך הדרך. נקבל הערות, נקבל הכוונה וכו'.

יחד עם זאת הוועדה הזאת תשמע מצגות או הצגות, חלקן, בוא נקרא להן פורמליות, מאורגנות, יש למשל לדוגמא, למכון ראות גידי גרינשטיין, יש נייר עבודה ומצגת מאד מאורגנת לעוד כמה גופים, אנחנו לא נקדיש לזה יותר מדי זמן, זה הדברים הידועים יותר, אבל בכל זאת איזשהו חלון, והוועדה הזאת תהיה מעורבת בהידברות. איך תיעשה ההידברות – נדבר על זה בהמשך, זה מסובך. אם כן העבודה מרובה, כי יש גם את המליאה של הוועדה, גם הצוותים וגם המפגשים כלפי חוץ. לוח הזמנים, אמרתי, מאד מאד קשה ומכביד. באיזשהו מקום, אני רוצה להגיד לכם באמת, לי זה יותר טוב ככה. כלומר, צריך לעשות את זה ולגמור עם זה. כי אם לא, אתם יודעים, הזמן פה רק משחק כנגדנו ולא לטובתנו.

אנחנו נחזור לזה ברגע שיהיו לנו שמות סגורים וכו', לנהלי עבודה. ביקשתי מכל אחד מכם לחשוב על, כל אחד מכם אני

רוצה שיפתח ונעשה סיבוב מסודר ואח"כ דיאלוג. שתי שאלות, איך אתם רואים את מה שקורה, את המחאה, דיאגנוזה, אם תרצו, ולאן לקחת את זה, גם מבחינת קווי המדיניות, לא להכנס לפרטים, קווי מדיניות שאתם מחשיבים אותם כמרכזיים, ומן הסתם, כשנלך מאחד לשני, חלק מהדברים ייאמרו, אז תוסיפו, תרחיבו, וכו'. ואם יש הערות על נהלי עבודה – גם. טלי. רק דבר אחד, היום זו ישיבה ראשונה, והיא יותר מובנית מן הסתם, אנחנו קצת עצורים וזה, אבל נשתחרר. נשמור על הסדר, בסיבוב הראשון לפחות ואח"כ נעשה התעמלות קולקטיבית.

טלי רגב: הדרישה לצדק חברתי, הבעיה שמשפחה עובדת, הדרישה היא שמשפחה עובדת תוכל לגמור את החודש. כרגע המעמד הבינוני משלם מסים, משרת בצבא, יש עליו נטל מאד גבוה והוא לא עומד בו. השכר הממוצע לא מכסה את העלויות הרבות, בפרט בגלל המרכיב הגדול יחסית של הדיור, וגם המחירים הגבוהים שהם אולי מוגזמים. המוחים מעלים הרבה הצעות להקל על הציבור, שרובן ככולן דורשות מקורות. הדרישות הללו כמו הקטנת מס, סבסוד תחבורה ציבורית, חינוך, חלקן דברים כמו פיקוח מחירים, שכר דירה, גז, סולר בזול, העלאת שכר מינימום שיש להם כמובן גם עלויות ראליות.

ועכשיו קצת מה אנחנו יכולים או צריכים לעשות, כיוון שאחריות כלכלית וגם ההתחייבות שלנו והמנדט שלנו להשאר במסגרת התקציב, ברור שסך ההוצאות צריכות להיות באיזון, אבל גם כל הצעה צריכה לקחת את זה בחשבון, שזה אולי הכי חשוב שזה יהיה בחינוך, איך עושים את זה לא כל כך ברור, ברור שיש הגדלה בהוצאות. אני מדגישה את החינוך, כי אני

חושבת גם שלטווח ארוך, הקטנת אי שוויון, ועידוד אפשרויות זה שם.

מגבלה נוספת היא כמובן פוליטית. אנחנו לא אמונים על זה, אבל אנחנו רוצים להציע הצעות שאנחנו מקווים שיתקבלו. בהקשר הזה נושא שאני חושבת שהוא חשוב, הוא לא עלה על השולחן, אבל אני חושבת שהוא נטל כלכלי גדול, זה תעסוקה של חברים. היום 25% לא יודעים אם המספר בדיוק נכון, אבל משהו כמו 25% מילדי כיתה א' היום או בעוד כמה שנים הם חרדים. איך שאנחנו מחייבים בעצם את ההתנהלות היום, היא שאסור להם לעבוד ואנחנו חייבים לממן אותם. במסגרת הצעה כזאת, אולי אפשר לעשות משהו. כמובן שצריך שסך כל האיזון לא יפגע בהם, אנחנו רוצים שזה יעבוד, אבל אם תהיה הצעה שגם תאפשר להם לצאת לעבוד, עדיף.

עמנואל טרכטנברג: טוב, טלי, אני רוצה לציין שני דברים במה שאמרת. ולא כדי שתשיבי לי, אלא כדי שנחשוב על זה. אחד, את פתחת ואמרת: הדרישה היא דרישה לצדק חברתי, שאנשים יוכלו לגמור את החודש. במילים האלו. זה לא אותו דבר. אני רוצה שניתן על זה את הדעת, כי זה דברים מאד שונים. לא שזה בלתי תלוי טוטאלית, אבל זה לא אותו הדבר, ואכן יש במחאה את שני האלמנטים האלה, והם יכולים להוביל אותנו למקומות שונים. אני רוצה שתרשמו את זה בנושא שצריך לתת עליו את הדעת.

הדבר השני, זה מה שאמרת בסוף. החרדים, וזו שאלה, אין לי תשובה חד משמעית, הנושא של החרדים, לא עלה בחזית של המחאה ואפילו אתה יודע, לא בנאומים ולא זה, נאמרים, זה ככה נרמז מעת לעת בתוך הדברים, אבל לא בפרונט והם לא

בתוך המחאה. בוודאי שהנושא של תעסוקת החרדים הוא נושא מאד גדול. יש פה שאלה אמיתית האם אנחנו צריכים להתעסק עם זה או לא. אנחנו לא בטוחים. יש לי דעה על זה, אבל אני רוצה שגם על זה נקיים דיון, וזה משהו שצריך לקיים דיון היום, כיוון שלהגדיל את הזירה, זה אחד הדברים החשובים שאנחנו נצטרך לעשות.

טלי רגב: מילה על זה: אני חושבת שכל פתרון שאנחנו נציע לגבי דיון, או מספר ילדים, מי זכאי, חינוך לגיל הרך, מי מרוויח מזה בעיקר הם החרדים, אם אנחנו יכולים באיזשהו אופן –

עמנואל טרכטנברג: התייחסות תהיה, אבל אני אומר,

טלי רגב: אנחנו צריכים לקחת את זה בחשבון,

עמנואל טרכטנברג: מאה אחוז, טוב שהעלית את זה.

טלי רגב: בכל מקרה תהיה התייחסות שונה לחרדים מעצם זה שהם אוכלוסיה שונה.

עמנואל טרכטנברג: מאה אחוז. פנינה.

פנינה קליין: מילה אחת כללית ואני אח"כ אפרט. מגיל 0 עד 3 היא תקופה קריטית בהתפתחות, ממש קריטית, מהווה בסיס להתפתחות האישיות, התפתחות רגשית, חברתית וגם ללמידה של ילדים בבית הספר ותפקוד מאוחר יותר. ילדים שלא מקבלים טיפול איכותי בתקופה הזאת, לא יצליחו, וזה לא משהו בדיוני, יש על זה ממש עובדות מחקריות, ילדים כאלה לא יצליחו לתפקד, תהיה אימפולסיביות, קשיי למידה, וכו' וכו'. כלומר, ההורים שמבקשים עזרה לגבי גיל 0 עד 3, יודעים להגדיר את התקופה. לצערי, מה שחסר זה התייחסות לא רק להקלה מבחינה כספית להם, אני לרגע אחד מייצגת את הילד, שאם אנחנו ועדה לצדק חברתי, הצדק החברתי כולל גם את הפעוט והתינוק.

שורה תחתונה שאני אגיע אליה בסוף, תהיה: אני חושבת שהוועדה שלנו צריכה לתת את הדעת גם לעזור להורה לתמוך בו מבחינת היכולת לאפשר את ההוצאה של הילד למסגרת טיפולית, ואי אפשר בשום פנים ואופן להתעלם מהאיכות הגרועה, הגרועה של המסגרות הקיימות כיום במדינת ישראל. אני לא מדברת לרגע על קריטריונים עולמיים, אני לא מדברת על קריטריונים עולמיים, כי להגיע לזה, זה שאיפה רחוקה וגבוהה. לא. אמנם התמ"ת בנה מסגרת של קריטריונים, אני בעד, הייתי מאד מאד שמחה אם הם היו מתקיימים, אבל לא נראה לי שבמציאות העכשווית זה אפשרי.

אבל במסגרת המעונות הקיימים בארץ, מעונות ציבוריים, יש איזושהי תקינה, שלצערי אפילו המינימום לא נשמר. אז קודם כל כשאנחנו מנסים לחשוב על מה ואיך, אנחנו חייבים להכניס את המשתנה הזה בחשבון. התוכנית שלנו חייבת להיות תוכנית לטווח ארוך, ולא פתרון פזיז וקצר מועד, למרות שאני חושבת שצריך לתכנן בשלבים, בפעימות, חובה עלינו, כי אחרת אנחנו נרחף על ענן, וזה לא יהיה מציאותי. מצד שני, גם אי אפשר לאפשר להמשך ילדים נמצאים בסיכון התפתחותי אמיתי, סיכון התפתחותי אמיתי, וצריך לתת על זה את הדעת.

מה שאני רוצה להציע, יש מסגרות שונות שמטפלות בילדים. להתחיל להתמקד בציבוריים, במעונות הציבוריים, העלות שלהם נמוכה יותר, אפשר וצריך לשפר את האיכות, לשפר את האפשרות של נגישות לאותם מעונות וגם לאכוף, אם אפשר, את האכיפה של השכר במסגרות אחרות. יש חוק שתלוי ועומד איפה שהוא, עבר בקריאה ראשונה, חוק הפיקוח על המעונות, שוב, אני מחברת את זה, מזכירה את זה כרגע, כיוון שחוק

הזה יכול לעזור לשפר את מה שקורה. צריך להתחיל להתייחס יותר, מה שאני אומרת עכשיו, הפוך למה שבדרך כלל מצפים, בדרך כלל אנחנו מצפים על פריפריה ועל שכונות מצוקה, המצוקה הגדולה ביותר היא בערים, וצריך לתת את הדעת על כך, והמצוקה הגדולה ביותר היא מצוקתם של תינוקות, וצריך לתת את הדעת. כלומר, גילאים יותר בוגרים, ילדים יותר בוגרים, פחות בעייתי. אני חושבת שמשרד החינוך צריך בהמשך לקחת ואני אומרת בהמשך, לא מיידית, זה צריך לבוא בשלבים, לקחת את האחריות על כל הנושא הזה, כאשר אולי פעימה ראשונה לגבי משרד החינוך זה גילאי 3, כי משרד החינוך נוגע לילדים בני 3-4 להוריד חינוך חובה לפחות לגבי המגזר הזה.

חייבים לזכור שהשניים הולכים ביחד, חייבים ללכת ביחד, השכר שההורים רוצים אותו מתייחסים אליו והאיכות של המעונות. בלי לשפר זה לא ילך.

עמנואל טרכטנברג: שתי הערות. הערה אחת, רק להבהיר את העניין של הרכב הצוותים. תוך כדי הדיון הזה שאנחנו מקיימים כרגע, תרשמו את השינויים שאתם רוצים להכניס לתוך ההרכב, ותסמנו לראובן, ראובן ייקח את זה מכס. אם הוא לא יבין משהי, אז הוא ישאל אתכם באוזן. אנחנו צריכים לקיים את התהליך הזה תוך כדי. אני מצטער על הפרעה, אבל אין מה לעשות, זה מה שצריך לעשות.

הערה שניה חשובה שלא הספקתי להגיד אולי לחלק מכם כן. תראו, יושבים מסביב לשולחן כאלה שהם בפוזיציה מסוימת הם כבר ראשי אגפים, ארגונים, מוסדות וכאלה שלא, שהם אישי ציבור גרידא. אני ביקשתי מחלק מכם, לא אמרתי

לכולם, אני לא רוצה להגיד את זה בפורום הזה. אף אחד לא יכול להתנתק מהפוזיציה שהוא בא ממנה, גל לא יכול להפוך לגל אגד, כשהוא ראש אגף התקציבים ומיכל היא החשבת הכללית ואסתי היא ראש המוסד לביטוח לאומי, כך גם אייל וכו' וכו'. וזה בסדר גמור.

יחד עם זאת, אני מבקש מכם שהראש שלהם בוועדה הזאת יהיה הראש שלכם כפי שהוא, ללא inter fillings של הפרעה של הפוזיציה, זה נורא חשוב. אני רוצה שתדברו חופשי מהבחינה הזאת, באמת, זה הנסיון שלכם, החשיבה שלכם, אני לא רוצה ואני יכול להטפל אליך אסתי, שאת תדברי פה כנציגת הביטוח הלאומי על הנושאים של הביטוח הלאומי. לא בשביל זה את פה. ואותו הדבר לגבי מיכל ואותו דבר לגבי גל ויוג'ין, אייל וקרנית ושלומי. זה קשה, אני יודע, אני גם הייתי שם, אני שם בהשכלה הגבוהה וכו' וכו', אבל באמת אם לא, אנחנו לא נצא מזה. בסוף אתה יודע, אנחנו מדברים בטונים גבוהים על האינטרסנטיים ועל זה, אבל גם אנחנו אינטרסנטיים, כל אחד מאתנו בפוזיציה שלו. אז זו בקשה, וזה כולל גם את אנשי האקדמיה. פנינה, אני רוצה את הראש הטוב והחכם שלך, לא רק בעניינים של החינוך בגיל הרך.

פנינה קליין: אני אשמח להרחיב, אבל אני חושבת שמכיוון שזה אישיו מאד מרכזי, התייחסתי לאישיו המרכזי הזה.

עמנואל טרכטנברג: לא לא לא, זה בסדר גמור, מצפים ממך שתעשי את זה. מה שאני אומר, זה שאל תגבילי את עצמך, את חברת מל"ג כך שראיתי אותך מספיק כשטיפלת בהרבה מאד נושאים, אני יודע שאת יכולה לתרום הרבה מאד בכל. זה הכל. אז לא להגביל את עצמך, זה הכל.

9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

פנינה קליין: מנו, אני מצטערת אני לא מקבלת את ההערה, מכיוון שאני רואה את תפקידי כאן לגבי ה-0 עד 3 בעיקר.

עמנואל טרכטנברג: התרומה הייחודית שלך תהיה שם, אין ספק, זה אני מנסה להוסיף, לא לגרוע. לזה התכוונתי. אל תגבילי את עצמך. אלה שתי ההערות. מיכל.

מיכל עבאדי: טוב, אני באמת חושבת, שהאירועים האחרונים שבעקבותיהם קמה הוועדה הזאת, גל המחאה ברחוב, זו הזדמנות בלתי רגילה, אני רואה בזה הזדמנות בלתי רגילה לממשלה לבחון מחדש את סדרי העדיפויות ולעשות רפורמות חיוניות. אני רוצה להתייחס לשני דברים שבעיני הם מרכזיים:

הדבר הראשון, זה הזמן לעשות בעצם בחינה מחודשת של מערכת עבאס, לרבות היחס שבין מיסוי עקיף למיסוי ישיר. אתן לכם רק דוגמא, היום אנחנו נמצאים במקום החמישי בעולם בנטל המסים העקיפים. רק שניתן דוגמא: אנחנו אחרי שוודיה, דנמרק, הונגריה וצרפת. אבל בנטל המסים הישירים אנחנו במקום חמישי מהסוף, לפני אירלנד קוריאה, מכסיקו וטורקיה. יש פה איזה חוסר שיווי משקל, הוא התגבר בשנים האחרונות, הנושא הזה אני חושבת שהוא יהווה נדבך ממש מרכזי בדיונים שלנו.

מנו, אתה דיברת על זה, אני יודעת שאתה חושב על זה הרבה, אבל נתת לזה פרק זמן קצר, לצורך כמובן, לשמור על מדיניות פיסקלית אחראית, לשמור על מסגרת התקציב, על תוואי ההורדה של יחס חוב – תוצר, אנחנו יושבים פה בבועה הזאת, אבל הנושאים האלה מתחדדים עקב מה שקורה היום בעולם. הטלטלה בשווקים הפיננסיים, ופה אני אומרת, עשויה להשפיע גם על ישראל. חלק מהנוכחים פה פגשתי אותם בפורומים

אחרים בעניין הזה, בימים האחרונים. אני חושבת שלא דיברת על זה, אבל זה מחויב המציאות, לא יודעת בדיוק באיזה וועדה זה ייכנס פה, לדעתי, יש מקום לבצע בחינה מחודשת של תקציב הבטחון, משהו שקשור לחשב הכללי, אבל אני יכולה לא לצאת מהפוזיציה ולהגביר את הפיקוח הממשלתי עליו, זה איזה מן סוג של מדינה בתוך מדינה, שחושבת שיחייב בחינה מחודשת, היות ואנחנו בלי המצלמות, אני אומרת: באתי לאוצר וזאת היתה החשבות הראשונה שאני ביקרתי. אז במשרד האוצר בערך מסתפקים במים מהברז וקפה מהקולר, אבל בחשבות משרד הבטחון פתחו לי שולחן. אז זו רק דוגמא, אתמול היה אצלי דיון, כל המערכת הממשלתית מבטחת את עצמה ושם יש החלטה לא לעשות ביטוח.

עמנואל טרכטנברג: שם יש החלטה אסטרטגית.

מיכל עבאדי: כן, שם יש החלטה אסטרטגית, שבקשתי לבדוק אותה שנית בוועדה בממשלת ישראל. זה נראה לי מקור אפשרי לחלק מהדרישות התקציביות שיבואו עלינו. אני חושבת שזה מחובתנו. לא ידעתי בדיוק באיזה וועדה זה ייכנס, אני חושבת שאנחנו מחויבים, איך אומרים, להתייחס לעניין הזה.

עמנואל טרכטנברג: מאה אחוז. תודה מיכל. גל. רק אולי אני אגיד, מערכת המס זה כמובן נושא חשוב, הדברים האחרים שאמרת, מיכל עבאדי: חשוב ודרמטי.

עמנואל טרכטנברג: כן, העניין של תקציב הבטחון הוא וודאי ייכנס, מכיוון שהמשפט הראשון שאני הקראתי את המנדט, זה מתן הצעות לשינוי סדר העדיפויות במטרה לעכב, שינוי סדר עדיפויות. מי שמכיר את הז'רגון שלנו, מבין שאם אנחנו מדברים על שינוי כלכלי חברתי ובאותה נשימה אנחנו אומרים שינוי בסדרי

עדיפויות, אז זה גלום שם. אבל טוב שאת מזכירה לנו את זה, כי על זה נקיים דיון. איך אנחנו מתמודדים עם הנושא הזה. זהו נושא כבד, אנחנו מכירים את זה היטב, תודה.

גל הרשקוביץ: אני חושב שבמסגרת כל צוות הייתי מגדיר קודם כל את הנושאים או הקריטריונים שהנושאים השונים שעלו במסגרת הצוות, צריכים להתייחס אליהם. אני רואה ארבעה, אני חושב שכל נושא, כל הצעה, כל דבר צריך להבחן על פי ארבעה פרמטרים עיקריים: הראשון, מה זה עושה לצמיחה, כי בסופו של יום אנחנו צריכים לזכור שזה המקור המרכזי בסופו של יום הן לשרותים החברתיים והן לנושאים אחרים שאנחנו רוצים לקדם, וזה פרמטר ראשון.

הפרמטר השני שצריך להסתכל עליו, ומה זה עושה, כל שינוי מה זה עושה לשוויון בחלוקת ההכנסות. בשני היבטים: פעם אחת, או.קי. יש לנו צמיחה וזה יפה, זה תנאי בסיס ואפילו הכרחי, אבל הוא לא מספיק. כי אני חושב שבהקשר הזה מאד חשוב לראות איך הצמיחה הזאת או המקורות האלה מתחלקים. אני יכול לבוא ולומר יתירה מכך, יש פה מהצד השני גם קשר הפוך בין שוויון להערכת, בין שוויון בחלוקת הכנסות הצמיחה מהצד השני.

הפרמטר השלישי שאני חושב שהשינויים צריכים להבחן, זה חלוקת הנטל בין האוכלוסיות השונות, וזה ללא קשר לכסף. נגיד שיש מקור תקציבי לנושא מסוים, לא משנה אם זה יכול לבוא בהיבט של המיסוי, מערכת המס או דרך הצוות של השרותים החברתיים וכיו"ב. צריכים לראות איך אנחנו מחלקים בסופו של יום את הנטל, עוד לפני, אני חושב, שניגשים להצעות. כי אפשר לגשת להרבה מאד הצעות טובות

ונכונות וכיו"ב, אבל אני חושב שצריך קודם כל לכוון מה המטרה, ומזה לגזור את ההוצאות לשינויים. הפרמטר הרביעי אני חושב שהוא מובן מאליו, זה נושא של יוקר המחיה בהרבה מאד היבטים שגם פה אני חושב שצריך לכוון היטב, כשאין ספק שחלק גדול מהטענות בהקשר הזה מוצדקות.

עמנואל טרכטנברג: תוכל טיפה לפרט בין חלוקת הנטל לשוויון בהתחלקות הכנסות?

גל הרשקוביץ: שוויון בחלוקת הכנסות אני חושב שזה ברר. עמנואל טרכטנברג: זה ברור.

גל הרשקוביץ: חלוקת הנטל, הרי אנחנו, אלא אם כן יגדירו, יש פה אוכלוסיות שונות, וחלקן, כשאנחנו מסתכלים על האוכלוסיה, זו אוכלוסיה ברמה שמקבלת שרותים חברתיים ובהיבט השני זה המיסוי, ובהקשר הזה אנחנו צריכים לראות הצעדים צריכים להתייחס לאוכלוסיה.

עכשיו, בצד השני של המטריצה, הייתי אומר, אלה בעצם הנושאים שעולים במסגרת הוועדה, ואם אנחנו מדברים על התחרותיות והריכוזיות, אנחנו צריכים להתייחס לשתי רגליים. רגל אחת אני חושב שזו הרגל היותר, הייתי אומר, תקשורתית ונכונה בהקשר הזה שזה הסרת חסמים כאלה ואחרים, דרך אגב, צריך לשים לב פה לאינטגרציה בין הצוותים, כיוון שיש קשר הדוק בין נושא למשל, הריכוזיות, אם מדברים על הפחתת מכסים או מסים, אז צריכה היתה להיות פה אינטגרציה למה שקורה במסגרת צוות המיסוי. הם לא שני צוותים שעובדים, וכמובן בסוף, אבל זה במסגרת המקרו שרואה מה האיזונים בין כל הדברים. אז יש פה בהחלט

9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

היבט של הסרת חסמים, ויכול להיטת שחלק מהסרת החסמים האלה תעלה כסף, וקשורה בהיבט של המיסוי. והחלק השני שאי אפשר להתעלם ממנו, גם כן, עמנואל טרכטנברג: שניה, גל. ראובן, אני רואה שזה מפריע. מה שנעשה, אחרי גל נעשה הפסקה טכנית של חמש דקות, שרותים ואז גם תאסוף את הניירות. חמש דקות נעשה הפסקה, כי אני לא רוצה להפריע לרצף הדברים.

גל הרשקוביץ: אני רואה בנושא של המכסים והמיסוי חלק משמעותי במקביל ובנוסף להרבה מאד חסמים שכחלק מהותי, גם בנושא התחרות כרגל אחת שלו, ויורם בטח מכיר את זה הרבה יותר טוב משנות – והחלק השני זה החלק של המונופולים, בעיקר ממשלתיים, פה אנחנו מדברים על ממשלתיים ובואו לא נשכח. מדברים הרבה פעמים על עסקי ועל חסמים ועל ריכוזיות, בינתיים רוב המונופולים היום זה מונופולים ממשלתיים, צריך לראות הן בהיבטים של פיקוחים, מתי שצריך, דובר: השאלה למה אתה קורה ממשלתיים,

עמנואל טרכטנברג: בנקים למשל?

גל הרשקוביץ: זה מונופול. וצריך להסתכל גם על הרגל הזאת. לגבי הנושא של שרותים חברתיים/סדרי עדיפויות, בהקשר הזה אני חושב, בחלק הראשון אתה התייחסת לגבי הנושא של החרדים, אבל בהקשר של שוק העבודה, פה הצמיחה, השתתפות בכוח העבודה, דווקא בהיבט הפוזיטיבי אני מדבר, והרגל השניה פה מבחינת סדרי עדיפויות, וזה בתוך הצוות הזה, זה הנושא של הבטחון. שני הדברים האלה אי אפשר להתעלם, אם רוצים לנהל דיון רציני בהקשר הזה, צריך להתייחס לשני הדברים הללו. מדוע? כיוון שבסופו של יום, כולנו, כולל אני בכובע של

הממונה על התקציבים, חושב שישנם הרבה מאד דברים לעשות, בעיקר אני מסכים עם פנינה, בנושא של החינוך של הגיל הרך והגילאים הללו, ופה יש את החלק השני לראות איך ההקצאה היא הכי נכונה. אני לא יודע, אני מעלה עכשיו סתם שאלות כשאני מדבר על הקצאה, האם מדובר, וחלוקת הנטל אפרופו, האם אנחנו הולכים לכיוון של העמקת סבסוד קיים בוואוצ'רים קיימים, האם אנחנו הולכים להרחיב את היקף האוכלוסיה, לאיזה הכנסות אנחנו הולכי, אנחנו הולכים להכנסות של 4000-5000 שקל או ל-10 אלפים או 12 אלפים, וחזרנו לנושא המס, איך עושים את זה, ישיר? דרך מיסוי? יש פה הרבה מאד שאלות, שלפני שאנחנו צוללים לרמה של המוסד, אנחנו צריכים לדבר עליהם לפני זה, כי חשוב.

נושא הדיור אני חושב שהוא קשור בנושא של התחרותיות והריכוזיות, אבל בהקשר הזה אני חושב שהדברים גם כן ידועים ונכונים וצריך יותר ברמה של היישום שלהם לבצע את הדברים הנכונים.

בהקשר של המיסוי, גם פה בהחלט אני חושב שמתבקש שינוי, אני לא רוצה כרגע להכנס לסך כל השאלה המרכזית לגבי סך כל נטל המס, וזאת שאלה אחת. אבל אני מדבר על השאלה השניה, על תמהיל המס, ובהקשר הזה אני חושב שזאת בהחלט הזדמנות נכונה לעשות שינויים.

עמנואל טרכטנברג: מאה אחוז גל. רק הערה, או כמה הערות לגבי מה שאמרת ואז נפסיק לחמש דקות, שרותים והניירות האלה. תראה, בעצם בהתחלה, אם אני הבנתי אותך נכון, הערת הערה מתודולוגית, שבכל מה שלא נעשה בצוותים, צריך להתייחס

להשלכה של ההמלצות או של הרעיונות לצמיחה וחלוקת הנטל ויוקר המחיה.

גל הרשקוביץ: שוויון בחלוקת ההכנסות.

עמנואל טרכטנברג: כן, שוויון בחלוקת הנטל, זה לא אותו הדבר,

גל הרשקוביץ: אני מדבר על זה, כי מזה ייגזרו הצעדים.

עמנואל טרכטנברג: לא, לא, לא, מאה אחוז, אני מדבר פשוט מתודולוגית

לחשוב על זה מהבחינה הזאת. שנית, עוד הערה מתודולוגית

שהיא נכונה, העניין של יחסי גומלין בין הצוותים, שיש כמובן

וצריך לתת את הדעת, ולכן נארגן את זה במהלך הפעולה שלנו.

וההערה המהותית יותר, שמתקשרת גם למה שטלי אמרה,

באיזו מידה ואיך להתייחס לחרדים ולבטחון, מיכל העלתה את

זה. זה בעצם, איפה הדברים האלה נופלים במהלך הזה.

הפסקה

עמנואל טרכטנברג: חברים, יש לנו מגבלה, בואו נעשה ככה, יש אפשרות

להמשיך את הישיבה עד 4 ורבע, אבל אנחנו נגביל את זה ל-4

דקות. אני מצטער, אבל אין מה לעשות, גל, אתה גנבת – פחות

בפעם הבאה. רפי.

רפי מלניק: אני בצורה טלגרפית, אנחנו נמצאים בישיבת פתיחה ורצוי

להגיד את הדברים העקרוניים לא להכנס להמלצות נקודתיות.

קודם כל אני מרגיש אחריות כבדה, ואני קיבלתי כל מיני

פניות, מצד אחד יש ציפיות גדולות מאד מאתנו, מצד שני,

סקפטיות וצינייות ואנחנו נצטרך לעמוד במשימה לגמרי לא

פשוטה. בנושא הסקפטיות, אני חושב שהוועדה חייבת לטפל

בהמלצות שלה בשני אופקים שונים. אחד זה האופק המיידי,

שבו צעדים שאנחנו נמליץ לנקוט, יכולים לבוא לידי ביטוי כבר בטווח הקצר, בכל מיני סוגיות: מיסוי ודברים אחרים. זה ייתן אמינות לעבודת הצוות, משום שאלה דברים שכל אחד יראה את זה כבר מייד.

מצד שני, אין ספק שאנחנו גם ניגע בסוגיות שיש להן אפקט בטווח הארוך יותר ולא המידי. אני מאמין שאם הצעדים ואם ההמלצות יהיו המלצות מקצועיות ואמינות, אפקט הציפיות יכול לעבוד כבר בטווח הקצר. למשל, אני לא רוצה להכנס לפרטים, אבל בשוק הדיור, אם אנחנו נבוא עם הצעה שיש בה אפקטיביות להפחתת המחירים באופן מסוים, הציפיות האלה יגשימו את עצמן כבר בטווח הקצר. אנחנו מכירים את זה מכל מיני מודלים וחשוב לנצל את המנגנון הזה, לא רק בתחום הדיור, אלא גם בנושאים אחרים.

עמנואל טרכטנברג: הביקושים כבר נעצרו, זה משהו מדהים.

רפי מלניק: הדבר האחרון כהקדמה, אני רוצה לומר בפורום, שזאת הזדמנות בלתי רגילה לעשות דברים אמיצים, משום שאנחנו מכירים את זה, יורם היה בתוכנית העיצוב, אני זוכר אותו בהזדמנויות אחרות, כאשר יש מצוקה, כאשר יש ציפיה ויש מחאה שהיא מחאה אוטנטית, יש הזדמנות לעשות דברים אמיתיים וחשובים, שאי אפשר לטפל בהם בתנאים רגילים. אז אני מציע לא להיות צנועים ולהעז לדבר על נושאים כמו מס עזבון, להעז לדבר על נושאים כמו ביטול פטורים של מסים, שהם פרות קדושות בכל מיני נושאים ויש עוד שורה שלמה של נושאים, אני לא רוצה להכנס לפרטים, אבל זאת הזדמנות בלתי רגילה.

אני חושב שהוועדה שתבחן את הדברים גם מאספקט המקרו, צריכה לקבל תמונה ברורה של מגבלת התקציב. כלומר, מה עומד לרשותנו, מה העוגה שאנחנו יכולים לשחק אתה, ולראות בתוכה איך אנחנו עושים את זה. כמובן שהשאלה השניה, אחרי שיש לנו תמונה של העוגה, מי מקבל מה, וחלוקת הנטל וחלוקת ההכנסה כפי שדובר. אלה שתי שאלות נפרדות ואי אפשר יהיה לטפל בחלוקה מבלי לדעת מהי העוגה. בגלל שברור לי שיש לנו מנדט לקיים את האחריות התקציבית וזה ברור מאליו, אני לא רוצה להדגיש עד כמה אני רואה את זה כדבר חשוב ומרכזי, יחד עם זה, מדינת ישראל נמצאת בשנים האחרונות באסטרטגיה מקרו כלכלית, שלדעתי, לא יכולה להתמיד מכאן והלאה.

עמנואל טרכטנברג: אל תרחיב בזה, אנחנו כבר מכירים את זה. רפי מלניק: אנחנו מכירים את זה, אבל זה כבר עניין שנוגע לאסטרטגיה המקרו ולמגבלת התקציב, ולכן הדברים האלה הם ברורים. עכשיו, מדברים על צדק חברתי, אני לא מתיימר בכלל להיות מסוגל להגדיר מה זה צדק חברתי, המחאה שקמה היא אוטנטית, היא אמיתית, היא של מעמד הביניים, אבל צדק בלי לטפל בעוני, אז אני לא יודע על איזה צדק אנחנו מדברים, כי יש פה שכבה שהיא מתחת לחברה שיושבים שם באוהלים, ואני לא יודע אם הוועדה הזאת תיגע בסוגיות האלה,

עמנואל טרכטנברג: או.קי. זה בסימן שאלה.

רפי מלניק: זה סימ שאלה, אלה דברים מסובכים וחשובים. אני חושב שבהמשך לדברים שנאמרו קודם, כשאני מסתכל על הבעיות הקשות של מדינת ישראל ושל כלכלת ישראל, בלי שאנחנו ניתן פתרון יסודי לתוואי גידול מתמיד של שיעור ההשתתפות בכוח

העבודה, אנחנו לא נפתור בגדול את הבעיות. וזה מחייב אותנו אם נרצה או לא נרצה, לדון בסוגיית החרדים. ולכן, כיוון שאנחנו צריכים לתת פתרון לבעיית שיעור ההשתתפות, אנחנו צריכים לתת פתרון לעניין הזה.

יש עוד כל מיני נושאים שנוגעים לשוק העבודה, שמשום מה לא עלו לכותרות אבל אני רואה אותם כחשובים ביותר, גם בהקשר של העוני ושל התחלקות ההכנסות, הנושא של עובדים זרים, זה נושא חשוב ביותר, כמשפיע על השכר של האוכלוסיות הלא מיומנות, העניות שנמצאות במדינת ישראל, יש המלצות של כל מיני וועדות – שום דבר לא מיושם. להפך, כל יום אנחנו מתבשרים על עוד איזושהי תוספת חד פעמית לענף מיוחד כזה ואחר,

עמנואל טרכטנברג: תאמין לי שזה לא בעיה, אבל בואו לא נכנס לזה. רפי, תקצר בבקשה.

רפי מלניק: אני מקצר. אני לגמרי מקבל את ההערות המתודולוגיות של גל, אני חושב שזה עושה לנו סדר בחשיבה וסדר בראיה של הצעדים השונים שאנחנו צריכים לטפל בהם. כיוון שאני התנסיתי בהרבה מאד עבודות בוועדות מן הסוג הזה, אני לומד ממורי סטנלי פישר, שתמיד אומר *talk is cheap* לכן אנחנו צריכים להגיע לכימות של הדברים, ולמתן מספרים בכל נושא שאנחנו נדון בו, אנחנו נצטרך לכמת את זה. עכשיו הוועדה פה, יש פה כל מיני בעלי תפקידים, הוועדה כוועדה, לא ערוכה לעשות את הסימולציות האלה שהן חיוניות, לקבלת החלטות. אנחנו לא נוכל להחליט בלי לראות את זה. אז זרקתי לקרנית את הכפפה, גם לאסתר מביטוח לאומי, וגם לאגף התקציבים,

עמנואל טרכטנברג: גם לאגף התקציבים, זה אחד הדברים שסיכמנו שיש צורך לעשות.

מיכל עבאדי: זה נוגע להכנסות המדינה, בגלל זה הוא בוועדה.

עמנואל טרכטנברג: זה מה שדיברנו, בהחלט.

רפי מלניק: אני, הגיוב הראשון שלי בתור עוזר מחקר, היה להיות עוזר מחקר של הוועדה לרפורמה במיסוי של בן שחר בשנת '75 ואני לא מגלה יותר. אני זקן מספיק. מילה אחרונה על החשיבות של הסימולציות בחישובים.

עמנואל טרכטנברג: מאה אחוז, זה יהיה. זה יהיה.

רפי מלניק: על כל המלצה שהגיעה לוועדה, היתה תוכנית שהיינו מריצים אותה ורואים: א. מה ההכנסות ממסים. ב. מה התחלקות ההכנסות. ג. מהו קו העוני ומה אוכלוסיית העוני, וכל מיני פרמטרים היו build in.

עמנואל טרכטנברג: תודה, רק כמה דברים על מה שאמרת. שוב פעם, העלית משהו שקשור למה שטלי העלתה בהתחלה, עוני, צדק חברתי, מעמד ביניים וכו'. זו שאלה שאנחנו נצטרך להתמודד אתה בהגדרת הזירה, בתחום הדברים. האם אנחנו מטפלים בצורה מזוירית בנושא של העוני או לא. לא מובן מאליו. וזו שאלה שהעלית אותה וזה לפתחנו, גם הנושא של השתתפות בכוח אדם וכו'.

יוג'ין קנדל: לגבי הקשבה לציבור. תראו, הנושא, אנחנו לא נהיה יכולים לעשות שום דבר אם הציבור לא ירגיש שאנחנו הקשבנו לו. לכן הדבר הראשון הוא, אנחנו צריכים לדבר על איך מקשיבים ואיך עושים. לא רק שאנחנו מקשיבים, אלא גם כולם יודעים שאנחנו מקשיבים. ז"א זו שאלה נפרדת. לפי דעתי, ופה אני קצת לא מסכים עם טלי, שאני לא בטוח שאנחנו צריכים

לעשות איזשהו מיקוח מול הציבור על הפתרונות שם מציעים. אותי יותר מעניין לשמוע את המועקות ולא פתרונות. בשביל הפתרונות יש את ה – הרי הציבור לא יודע את השיקולים ואת הקשיים ואת אותם סצנריו, אף אחד לא מריץ את זה. למרות שיש שם גם כל מיני כלכלנים וגם הם לא בדיוק נותנים. לכן אני חושב שאנחנו צריכים לשמוע.

דבר שני, אני חושב שאני מסכים מאד שכל הקלפים על השולחן, אני חושב שכל התוכניות, כל הרעיונות הכי פרועים, אני חושב שיכולים לבוא לידי ביטוי, אני לא חושב שכדאי להגביל אותנו מראש ואת עצמנו מראש, שאנחנו רק דנים בדברים שדנו בעוד 15 וועדות. אני חושב שכדאי להיות קריאטיביים אבל זה רק אומר, שבחלק מהדברים אנחנו לא נוכל בעוד ששה שבועות להגיד: הנה, זה פטור. אנחנו נוכל להגיד: הנה, זה כיוון לחמש שנים ואנחנו מתחילים היום וזה הכיוון. אני חושב שאם אנחנו נגיד שרק הפתרונות שאנחנו מביאים עכשיו אלה הם פתרונות, אז אנחנו לא נקבל אמון של הציבור, אנחנו צריכים לעשות התחלה של תוכנית.

דבר שלישי, זה שאני לא בטוח שאני הייתי רוצה להביא תוכנית כתוכנית מומלצת. אני חושב שאנחנו צריכים להשאיר – אנחנו מדברים על שינוי סדרי עדיפויות, אני לא חושב שאנחנו בתור אנשי מקצוע או אנשי ציבור, לנו יש את הזכות לקבוע את סדרי העדיפויות. לפי דעתי, אנחנו יכולים להראות,

עמנואל טרכטנברג: אנחנו יכולים להמליץ.

יוג'ין קנדל: להמליץ, אבל זה אומר שאנחנו יכולים להמליץ לא על ורסיה אחת של סדרי עדיפויות אלא על שתיים או שלוש מהסוג של סדרי העדיפויות, שמי שאמון על בחירה בין סדרי העדיפויות,

9.8.2011

זה הדרג הפוליטי. לדעתי, אנחנו איכשהו, אני לא יודע אם זה מקובל או לא מקובל, אבל אם אנחנו – כי תשימו לב שאם אנחנו נמליץ על משהו, זה דבר שיתקבל, ואז אנחנו אין פה באמת שיקול דעת של הדרג הפוליטי. אני חושב שכדאי להשאיר להם את – ואני חושב שעיקר האימפקט יכול להיות דווקא היכולת שלנו בתוך הממשלה, היא מאד מוגבלת, בהנתן גם הזזה של סדרי עדיפויות, גם אם אתה נכנס לתוך תקציב הבטחון, אתה לא נכנס ב-15 מיליארד שקלים להוריד ממנו בטווח המייד, זה לא על הפרק ולא יהיה אף פעם על הפרק. לכן אני חושב שאימפקט הכי גדול יכול להיות דווקא דווקא בדברים כמו הגברת השתתפות בכוח העבודה, שינוי של יעילות של מערכות קמעונאיות, הפצה, הורדת מונופולים שדיברנו עליהם. יש שם הרבה מאד כסף וזה כסף שהוא לא יעיל, הולך לא ברור לאן, ואני חושב שזה כיוון שהוא לא הכיוון היחיד, אבל זה כיוון שאסור לנו לפספס אותו.

רפי מלניק: השאלה איך מתקשרים, אני בדרך לכאן קיבלתי הצעה. אני מציע שנשקול את זה, לפתוח face book של הוועדה, אפשר יהיה לתקשר עם הציבור.

עמנואל טרכטנברג: יש יש. אייל.

אייל גבאי: אני אשתדל להיות קצר. אני חושב שלמחאה אין קול אחד ברור, מי שהסתובב ואני עושה את זה לא מעט, שומע הרבה מאד קולות, הרבה מאד טרמפיסטים, הרבה מאד נושאים החל מהעוני דרך הנכים וכלה בעשירים, ועוד מעט גם נוחי דנקנר יפתח אוהל ברוטשילד, וגם לו יש מה לטעון.

עמנואל טרכטנברג: אוהל ממוזג.

אייל גבאי : אחרי הוועדה שלך, ביומיים האחרונים הוא זה שהפסיד הכי הרבה כסף. מצד שני, כשמנסים להבין את הרקע שעל זה זה צמח, אם מנכים, בכלל אם יש נושאים פוליטיים, אז אני סתם שולף נתונים מן הזכרון, אבל נדמה לי שהם פחות או יותר בשכונה של הנתונים, זה שבעשור האחרון התוצר לנפש בארץ עלה בערך ב-50% והשכר הריאלי כמעט ולא זז. ואז בסוף, אם אני בא ואומר, זה מעמד הביניים שרואה שהסביבה מתעשרת והוא לא מתעשר, המצב שלו – הוא דורך במקום, וכנראה כנראה, אני לא רוצה לקפוץ למסקנות, אני לא מקרואיסט, אני הקטן מבין המקרואיסטים בשולחן הזה, אבל כנראה שהרוב הלך לתשואה על ההון ולא לעבודה, ויש לזה ביטוי מאד רחב ודרך אגב, מערכת המיסוי בארץ תומכת גם בזה.

לכן אני חושב שאם לב ליבו של הנושא שאנחנו צריכים לטפל בו נמצא שם, צריך גם להבין שיש לנו זמן קצוב, יש אפשרות לעשות דברים, באמת גם הפוליטיקאים וגם הלגיטימציה הציבורית נותנת לנו הזדמנות לעשות דברים שבדרך כלל אי אפשר לעשות אותם, אבל גם הזמן קצוב, וגם הקרדיט מוגבל. זה לא ייקח הרבה זמן לפני שהוא ייעלם משני הכיוונים הללו, ואני חושב שגם אסור לנו לעשות את הטעות, ואני שומע, אני מנהל שנתיים קרב בתקציב הבטחון. הוא לא רלוונטי לשולחן הזה, כמו קרבות אחרים שהם לא רלוונטיים בסביבה הפוליטית. אם מישהו חושב שייתנו לנו לקבוע את סדר העדיפויות בין מה שאף פעם לא יספרו לכולנו, מה קורה בזירה האיראנית ומה ראש הממשלה ושר הבטחון מתכננים שם, לא ייתנו לנו לקבוע את סדר העדיפויות בעניין הזה, ואנחנו בסוף צריכים להגיב ולחזור ולדבר אתם על האפשרות להסיט, או

בתוך התקציב וכו', וזה, אבל לא יהיה פה שינוי סדרי העדיפויות.

אם מישהו חושב שאנחנו ניקח 5 מיליארד מתקציב הבטחון או לחלופין, עכשיו אנחנו ננהל את הקמפיין על יציאת חרדים לתעסוקה, מה שיוג'ין מטפל לא מעט, וגם אנחנו, השינוי של חוק טל, זה לא נמצא שם. אני גם חושב שמה שאנחנו יכולים להשיג יותר נמצא בכיוונים שרפי הצביע עליהם, שאפשר באמת להתעסק בתמהיל של המסה לעבודה מול מס על הון, שאפשר באמת לטפל בעניין של שווקים מסוימים שהם מאד לא תחרותיים בארץ, מכל מיני עיסוקים ומכל מיני גוונים, אפשר ללכת אולי למהלך נוסף של חשיפה של המשק ליבוא שיש לזה משמעות מרחיקת לכת מבחינת כוח הקניה של הצרכנים, אם נשכיל לעשות את הדברים הללו מהיר, זריז, חכם, בלי לפתוח, לא לפתוח חזיתות, אבל מבלי ללכת למקומות שבסוף הם מקומות של באמת העדפה פוליטית או נתונים לבחירת מדיניות, אז אנחנו יכולים להשיג תוצאה אפקטיבית, או שאחרת בסוף, באמת נהיה כלי למסמס את המחאה.

ומילה אחרונה על המחאה, כיוון שיש לה פנים ושמות ודמויות שונות, אז יהיה נכון שאנחנו נעשה את המאמץ ונשמע כמה שיותר מהם, למרות שזה ידרוש מכולנו לשבת בחדר הזה ונראה מצעד של מעניינים יוצר ומעניינים פחות, הזויים פחות והזויים יותר, יהיה את כל הסוגים ואת כל המינים, אבל זה חלק מרכישת הלגיטימציה שאנחנו נרוויח פה.

עמנואל טרכטנברג: אייל, תודה רבה.

יוג'ין קנדל: אתה לא חושב שכדאי להתפרץ לצוותים כדי לשמוע?

אייל גבאי: אני חושב שבאותו רגע הם לא מאמינים לך. הם רוצים לראות

עמנואל טרכטנברג: יהיה גם וגם, כי לא נוכל להרחיב את זה. קרנית פלוג: אני רוצה להמשיך את הדברים שהעלה פה חברי וזה בדיאגנוזה. גם אני חושבת שהרקע למחאה זה העובדה שהשכר, אם אנחנו מסתכלים על שכר ברוטו, בממוצע שנתי בעשור האחרון הוא ירד כל שנה בערך ב-0.6%, זה השכר הממוצע. התוצר לנפש עלה ב-1.6% השר נטו בממוצע עלה בערך ב-1% מדי שנה, בגלל הפחתת המסים. אבל איך זה התחלק. אז השכר של החמישון התחתון ירד ב-1.2% בממוצע שנתי בעשור האחרון, של החמישון – הנטו, מי בדיוק מקבל מס הכנסה שלילי? שלושה וחצי אנשים. באזורים מסוימים וזה הופסק בגלל שהיה ריב בין הכנסת לבין האוצר על זה, עם הפסקת ויסקונסין, לא חשוב. בקיצור, שני חמישונים התחתונים, השכר שלהם נטו ירד בממוצע שנתי בעשור האחרון, וששת העשירונים העליונים, השכר שלהם נטו עלה קצת בממוצע שנתי. אז מה שהיה לנו זה ירידה בשכר ברוטו וירידה בשכר נטו של ארבעת העשירונים התחתונים, לצד עליה בעשירונים העליונים.

זה בא יחד עם ירידה של משקל ההוצאה האזרחית בתוצר, כלומר, השרותים שהממשלה נתנה, מאחר והיא גבתה פחות מסים, והגודל של הממשלה ירד, השרותים האזרחיים בסופו של דבר הצטמקו, והתשלומים בגינם עלו. אז אם אנחנו שמים את שני הדברים האלה ביחד, אני חושבת שזה הרקע למחאה. מצרפים לזה כמובן את המחירים הגבוהים, ומחירי דיור ועוד כמה דברים כאלה, הכל, אני חושבת שזה בעצם הרקע. אני לא בטוחה שהמוחים יודעים בדיוק לנסח ולראות, אבל זה מה שעומד מאחורי המחאה. גם מקבלים שרותים נחותים יותר,

פחות שרותים, משלמים עליהם יותר, וגם משתכרים שכר נטו יותר נמוך ריאלי.

עמנואל טרכטנברג: זה לא כל כך נכון שהם מקבלים שרותים פחותים, כי השרותים לנפש עלו.

יוג'ין קנדל: אתה לא מקבל שרות יחסית לתוצר, אתה מקבל שרות – (מדברים יחד)

קרנית פלוג: מה שאני רוצה להגיד זה שאנחנו, זה על פני הזמן, אבל כשהציבור משווה, בסה"כ מבחינת הכנסה לנפש, תוצר לנפש אנחנו כמו אחת מהמדינות הסבירות באירופה. מבחינת ההוצאה הציבורית האזרחית, אנחנו משמעותית יותר נמוכים. הממשלה אצלנו יותר קטנה, הנתח שהולך לבטחון הוא הרבה יותר גדול, אז החלק האזרחי הוא הרבה יותר קטן. זה חלק מהתמונה, מסתכלים על פני זמן, מסתכלים על פני זמן, מסתכלים בהשוואה בין לאומית. זה הרקע.

אני חושבת אבל מהצד השני מה המגבלות. המגבלות זה שבעצם המסגרת התקציבית הכללית, אם אנחנו מסתכלים קדימה, מנתחים את תוואי של המסים על פי ההחלטה של הפחתת המס, ומסתכלים בהנחות סבירות על הצמיחה העתידית, ולוקחים את הכלל של הגידול בהוצאה כפי שכרגע נמצא בחוק, הכלל הפיסקלי, בעצם הכל לא נסגר. כלומר, גם אם אנחנו נבטל מחר את הפחתת המס הישיר, עדיין כדי לעמוד בתוואי של ירידת הגרעון, ולהוריד את החוב, וזה בהחלט יעד מקרו כלכלי מאד חשוב, אנחנו לא מספיק לבטל את הפחתת המסים, אנחנו נצטרך להעלות את המסים, וזה למרות שכלל ההוצאה היום הוא קצת יותר מרחיב ממה שהיה קודם.

עמנואל טרכטנברג: לזה גם ראש הממשלה כבר הסכים. אני התחלתי לדבר על זה והוא אמר שידוע לו על כל העסק. ידוע.

קרנית פלוג: אולי אם תהיה הפחתת המסים, מנואל, אולי הוא הסכים להפחתת המסים, אבל לפי החישוב שלי, יהיה צריך להעלות את נטל המס.

מיכל עבאדי: זה לא רק החישוב שלך. זה לא מסתדר הדבר הזה. עמנואל טרכטנברג: ראש הממשלה הסכים, אני רוצה להגיד את זה בצורה מפורשת, ולא נתעכב על זה. ראש הממשלה הסכים להעלות את מס החברות, לא רק לבטל את הירידה, אלא להקפיא אלא להעלות בחזרה, הסכים מפורשות.

קרנית פלוג: או.קי. אז אני רוצה עכשיו להמשיך קצת בכיוונים – רפי מלניק: מה עם מס על ההון? עמנואל טרכטנברג: גם. גם הסכים על זה.

קרנית פלוג: אני חושבת שהמשמעות של התמונה התקציבית הזאת, זה שאנחנו בבחירה של הצעדים, אנחנו די מוגבלים לשינוי, אני לא כל כך מסכימה עם אייל, לשינוי בסדרי העדיפויות ובהרכבים, בעוד שהיכולת, אנחנו יכולים להציע העלאה של המס. אני חושבת שהמרחב לעליה בהוצאות ולא שינוי סדר העדיפויות, הוא המרחב שם מאד מאד מוגבל. אני חושבת שאחד מהדברים שאנחנו צריכים לחשוב עליהם, בהנתן התמונה הזאת, המקרו, זה שאנחנו צריכים מאד למקד את מה שאנחנו עושים. אני אתן דוגמא: הפחתת אחוז אחד במע"מ זה 4 מיליארד שקל, סליחה, 5, 4-5 מה שאתה רוצה. יש להניח שאם נפחית את המע"מ על המס העקיף באחוז, זה לא יתגלגל למחירים, זה לא יתגלגל למחירים, כי אף אחד לא – זה אומר,

אתה מוותר על הכנסות ממסים ולא מקבל כלום. אולי מקבל 0.4 ויש על זה וויכוח.

מה שאני רוצה לומר, זה שצריך לחשוב בצורה מאד ממוקדת, משום שאם אנחנו נעשה דברים מאד רחבים, אז העלויות שלהם מאד גבוהות. לעומת זאת, ב-4 מיליארד שקל, אם יש לנו, אם אנחנו נמקד אותם באוכלוסיות ספציפיות לפי קריטריונים שאנחנו נחליט, אפשר לעשות בזה mile ledge אחד מהאפיונים של מערכת המס שלנו, היא שהיא כמעט לא מכירה בהרכב המשפחה. יש אמנם נקודות זיכוי לנשים עובדות, אבל רוב הנשים לא ממצות את זה, כי השכר שלהן נמוך. ולעומת זאת, אי אפשר לנייד את הנקודה לגברים, אי אפשר או יש עכשיו נקודת זיכוי חדשה לילדים מתחת לגיל 5, זה מינימלי. זה גם בהשוואה בין לאומית בולט זה שמערכת המס שלנו לא מכירה בהרכב של המשפחה. את זה אפשר לעשות בעלות לא פרויביטיבית ואולי להעלות את שעורי המס, אם זה מס חברות או אם זאת המדרגה העליונה, או משהו מהסוג הזה.

עמנואל טרכטנברג: גם וגם.

קרנית פלוג: צריך להיות זהיר מבחינת הציפיות. אנחנו מדברים על מס עזבון, אנחנו מדברים על ההון, זה סכומים מאד קטנים. מס הכנסה הוא ענק, הפחתת המס, העלות שלה,

עמנואל טרכטנברג: תלוי איפה,

מיכל עבאדי: למשל, מס עזבון,

קרנית פלוג: כן, זה אם תגבי מהשקל הראשון,

עמנואל טרכטנברג: הוא כבד, כבד, זה מאד חשוב.

9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

קרנית פלוג: אני חושבת שצריך לעשות איזשהו תאום ציפיות. כי אנחנו זורקים מס עזבון, אנחנו בעד הדברים האלה, מבחינת הגבייה צריך להיות ריאלי במה זה יכול,

עמנואל טרכטנברג: עם הגיל אני פחות ופחות בעד.

קרנית פלוג: בתחום של ההוצאה, אני רוצה לומר משהו, ומנואל ואני היינו בוועדת ברודט, שקבעה איזשהו מתווה רב שנתי לתקציב הבטחון. אני חושבת שבנושא הרכבים, אי אפשר להמנע מלעסוק בתקציב הבטחון, כפי שאייל אמר, בדיקה שלנו מראה, אם מסתכלים על התקציב כפי שהוא היה בפועל, בכל השנים האחרונות, הוא בעצם חורג מהתוואי שנקבע ע"י מתווה ברודט.

עמנואל טרכטנברג: what a surprise

קרנית פלוג: זה לא surprise והשאלה שלי אין את התשובה עליה, זה האם זה בגלל שהאיומים גדלו וצריך לתת להם מענה, או בגלל שכוח המיקוח השתנה, או מאיזושהי סיבה אחרת. אני חושבת שזה אחד מהמקומות שאי אפשר להמנע מלהתייחס אליהם. לגבי נושאים אחרים בסדר העדיפויות, אז באמת יש שאלה שהיא נושקת לתחום הפוליטי גם לגבי אוכלוסיות שהשתתפות שלהן נמוכה, זה גם חרדים וגם ערביות, וגם נושאים שיש להם גוון פוליטי שצריך לחשוב אם אנחנו נוכל לטפל בהם. אני אעצור בזה.

אסתי דומיניסיני: קודם כל אני חושבת שהמחאה זה משב רוח רענן, אני חושבת שהיא יצירתית ואני חושבת שהגיע הזמן שציבור שתמיד אמרנו שהוא אדיש, ישמיע את קולו, לא רק אחת לתקופת הבחירות או בבחירות וגם שם יהיה שעור השתתפות נמוך, ויביע את כולו בהזדמנויות אחרות ואני חושבת שיש

9.8.2011

לברך ואני חושבת שלפעמים משבר זה חלון הזדמנויות, וצריך להסתכל על זה כחלון הזדמנויות, ולא כמשבר בנושא הזה.

עמנואל טרכטנברג: חלון הזדמנויות שבור.

אסתי דומיניסיני: כן, אפשר לתקן אותו קצת. מכל מקום, אני חושבת שבעצם בפעם הראשונה עולות שאלות של שוויון זכויות, שוויון חובות, בעצם נשאלות השאלות מי משלם, כמה משלם, מי מקבל כמה מקבל, ונוכל הרי בסופו של יום להציג את כל הנתונים ולפרוש את כל הנתונים, ואני לא רוצה להכנס, זה כרגע לא הזמן של הדברים.

באופן כללי, אני חושבת שצריך להקשיב, אני לא חושבת שצריך לנהל מו"מ בנושא הזה, והניואנס הזה מאד חשוב, כי כל הזמן כאילו אומר: נהלו מו"מ, נהלו מו"מ, לא. יש פה מחאה, צריך להתייחס למחאה, צריך לשמוע את המחאה, להקשיב לה היטב, לא רק לשמוע, אלא באמת להקשיב, ולא להכנס בכלל לסיטואציה שאנחנו מדברים על מו"מ. אין שם פרטנר למו"מ, ואני חושבת שזה לעשות עוול לחברה האלה, להפוך אותם לפרטנרים. אין להם את הכלים. מה יש להם, הם הביאו הצעות? להתמקח? מה, זה וועד עובדים? זה כאילו, ובאמת עברתי היום בשדרה, רציתי לראות את השלטים, איזה שלטים נוספו, אז יש שם מן הגורן ומן היקב, זה ממש, עם החיות ועם האבות שלא רואים את הילדים וכל מה שאתה רוצה וכל שבוע זה משהו חדש. אז גם צריך לזכור שאסור להציג את זה כמו"מ. אני חושבת שאין ספק שבסופו של יום אנחנו צריכים להציג תוכנית. תוכנית ואם מילה יפה בעברית שקוראים לה תעדוף, כי אי אפשר הכל. בסוף יש סדרי עדיפויות.

צריכה להיות תוכנית, אני מאד מסכימה עם רפי, ארוכת טווח, לטווח הביניים ולטווח המיידני, כי יש חשיבות רבה מאד לבולטות, שהנה יש כבר הישגים מיידיים. זה לא רק מדברים לטווח רחוק. אז אין ספק שיש דברים שצריך לראות לטווח רחוק, אבל יש דברים שאפשר לממש אותם הרבה יותר, אז זה לא אומר שלא צריך להציג את התוכנית ארוכת הטווח, יש בה חשיבות גדולה, אבל יש גם חשיבות לבנות צעדים בוני אמון, שהנה יש כבר הישגים במיידני ותמיד צריך לבחור ברור את היעדים עם קלות היישום, עם הקלות להשגה. אתה לא תבחר במיידני את היעד שעכשיו הוא מהפכת עולם אבל צריך להראות את הנושא של תוצאות.

אני מציעה בכלל כפתיח, תראו, יש הרבה בורות באינפורמציה, בנתונים, אני חושבת שהפורום הזה כדאי שיעלה לכל מיני גופים נתונים מאד בסיסיים, מה זה שכר ממוצע, מה זה שעורי התשלומים לביטוח הלאומי, מה שעורי המס, מה זה, כל אחד מדבר, מה זה חמישון, מה זה רמות שכר? אנשים מבולבלים והרוב לא יודעים, וגם אם מישהו אומר מעט או הרבה, אתה לא בטוח שהוא יודע על מה הוא מדבר, כשהוא אומר מעט, וכשהוא אומר הרבה, האם הוא בכלל יודע. אז אני חושבת שצריך לבנות כמה טבלאות מאד בסיסיות של נתונים בסיסיים, אגב, כדאי שגם אנחנו נכיר את כולם ונדבר כולם, יש פה דיסציפלינות שונות ואז כולם מדברים ויודעים על איזה מונחים אנחנו בכלל מדברים בנושא הזה.

זה גם נותן תחושה של שקיפות, כי אתה כאילו חושף לצד שכאילו חושב שאתה מסתיר משהו, את כל הנתונים, את כללי המשחק, זה לא סודי, כל אחד יכול לקבץ אותם, נעשה את זה

בשבילם בנושא הזה. אני חושבת שבכלל, כאשר מציגים סוג תוכנית כזאת בתקופה של משבר, יש חשיבות מאד גדולה לא רק לדבר במונחים, אנחנו אמנם הולכים לדבר פה על מקרו, אבל אני חושבת שבמקרו יש חשיבות פסיכולוגית מאד גדולה, כשאתה אומר מה אתה נותן, אתה צריך מאיפה אתה לוקח, כי אם זורקים מונחים כלליים ועכשיו נעלה את זה, ועכשיו נוריד את זה, אז תמיד תהיה קבוצה שתגיד: מה פתאום, מה לוקחים ממני יותר. אבל אם אתה תגיד: אני עכשיו לוקח – סתם דוגמא – מהביטוח לאומי מס כזה וכזה, אבל אני נותן למטרה הזאת והזאת, הרבה יותר קשה להתווכח פסיכולוגית, יש בזה אפקט הרבה יותר שוב מבחינת האימפקט ולא משהו כללי בנושא הזה, וגם להגיד את תג המחיר, כדי לעשות את זה ואת זה. אני מסכימה עם רפי, כל הגופים שיש להם מאגרי מידע, יצטרכו לעשות עבודת מטה מאד מסודרת, כדי לכל רעיון להציג את המשמעויות מבחינת הנושא של התכנים.

אין ספק שכל עבודה פה, ואנשי הזכירו את זה, אני רשמתי לי את זה בצורה שונה, צריך להסתכל על המיסוי הישיר ועל המיסוי העקיף, ואני חושבת שאפשר לזרוק הכל, בסוף אנחנו הרי נצמצם את הדברים. אבל מראש להתחיל בנקודת ההתחלה, שבזה לא מטפלים ובזה לא מטפלים אז חזרנו לאותו מצב שהיינו. אנחנו רוצים להתחיל בהרבה מאד דברים, לא התאבדותיים, כן? אבל אח"כ להגיד, לצמצם ולא להתחיל עם הצמצום אז לא נגיע לשום דברים של חדשנות והסתכלות בנושא הזה. כמובן שבסוף נצטרך לקבוע סדרי עדיפויות בנושא הזה. אני חושבת שזו שאלה יסודית והיא עלתה פה בין השורות ולדעתי אי אפשר יהיה להתעלם וזה לא קשור אם אני

מנכ"ל ביטוח לאומי, כי בסוף זה יתגלגל גם לשם ונצטרך להתייחס גם לעניין של העוני, כי לפעמים הגבולות מאד מטשטשים בין אותו מעמד נמוך תחתון, החלק החמישוני האלה, הנמוך והבינוני לבין הנושא של העוני, נצטרך לגדר את זה, כי זה נושא מורכב. אני לא חושבת שאפשר לעבור עליו כי זה יהיה הצעד הבא, זו תהיה האוכלוסיה הבאה שתרד לשדרה, החד הוריות והאלה, ואכן יהיה יותר חכם לתת איזשהם מענים בתוכנית הזאת, כאילו לא שכחנו, ולא להגיד לא מטפלים. זה קשה להגיד לא מטפלים, זה בעייתי בחברה שיש בה פערים ואי שוויון ועוני דו ספרתי, להגיד שלא מטפלים בזה, זה לקבל בליסטראות שזה נראה לי שזה מאד מאד מאד בעייתי בנושא הזה.

ברור שהנושאים יהיו ביטוח לאומי וביטוח בריאות. אגב, אף אחד לא התייחס לביטוח הבריאות.

מיכל עבאדי: יש הרבה מה להגיד בנושא הזה.

אסתר דומיניסיטי: יש המון מה להגיד. סתם, הסתכלתי אתמול על כמה נתונים בביטוח הלאומי, ומדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם שהמעביד לא משתתף בביטוח בריאות. שלא משתתף. היה פעם משהו כזה,

מיכל עבאדי: זה בוטל, היה פעם מס מקביל, בשנת 1.1.97 זה בוטל.

אסתר דומיניסיטי: א. אני חושבת שאנחנו צריכים באמת למפות את כל סוגי המיסוי, ושום דבר הוא לא קדוש מבחינתי, ואפשר לעשות הרבה משחקים גם בין הדברים האלה. אני לא רוצה כרגע לפרט, אני אגיד את זה בוועדה, אני לא רוצה לגזול מזמנכם בנושאים האלה.

עמנואל טרכטנברג: בואי נתקדם אסתי, כי הזמן אוזל.

אסתר דומיניסיטי: עוד שתי מילים, האחת שוק העבודה, לא הזכירו וזה עלה גם וזה חשוב, כל הנושא של האכיפה וכו', מעבר להשתתפות בשוק העבודה, האכיפה של שכר המינימום וזכויות סוציאליות, שזה גם מטפל בהרבה מאד ואתה לא צריך לתת הרבה מאד כדי לקבל השפעות מאד גדולות מבחינת האוכלוסיות. כן צריך למפות את כל הפטורים ולהתייחס לכל הפטורים, לכל סוגי הפטורים ולראות מה ומי מקבל ומה ההשלכות על הנושא של הפטורים. אני לא אחזור על הדברים של תשתית, מס הכנסה שלילי וכיו"ב. אין ספק שבגלל שאני רואה מגוון של גילאים ואוכלוסיות, עכשיו הצטרפו הגמלאים ופה יש אמהות, נצטרך לבנות איזשהו רצף, איזשהו ספקטרום של גילאים כדי לראות איך אנחנו מסתכלים על איזשהם רצפים, כי בתעדוף למי נותנים ואיפה, צריך להסתכל על זה בחכמה, להסתכל באיזה אוכלוסיות אתה מטפל, כשאתה מסתכל על מגוון האוכלוסיות.

עמנואל טרכטנברג: תודה, אסתי. שלומי.

שלומי פריזט: אני רוצה לקחת צעד אחורה וככה בלילות שאני מתהפך במיטה, ואני מתהפך די הרבה בלילות האחרונים, (הבעיה של המזגן מגיעה מאשתי, צריך לבחור את הטמפרטורה הנכונה בין בני הזוג, כבר 15 שנה בעיה) אני מסתכל החוצה באוהלים ומה שאני כאילו לא רואה, אני לא רואה מחאה חברתית. אני רואה מחאה של המון המון פרטים, ויש הבדל, בגלל זה עושר הקולות ועושר הטענות מגיע מזה שאיכשהו במדיניות שזה כבר די הרבה זמן, זה לא מהיום, הצלחנו לשבור את גבם של איזה 500 אלף איש. והם אחרים, לא כל אחד אומר אותו דבר, זו לא מחאה שתגיד: השמאל יוצא לרחוב, יש סיסמה אחת והרבה

9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

אנשים שהולכים אחרי הסיסמה הזאת באים. אלה אומרים דיור ואלה הפנסיונרים ואלה אומרים זכויות – יש המון קולות.

עמנואל טרכטנברג: זה לא אומר שהמחאה היא לא חברתית, הנושאים חברתיים.

שלומי פריזט: לא לא לא, חברתי לא social חברתי במובן הזה שרמת ההומוגניות, מה שהתכוונתי להגיד בחברה לפרט, זה המון מחאות של הפרט. זה המון מחאות של פרט ופחות –

עמנואל טרכטנברג: היא לא מחאה של קולקטיבית היא מחאה של פרטים שפועלים בנושאים חברתיים.

שלומי פריזט: בסדר, אני מקבל את התיקון. אבל הם לא באים כחברה, הם באים כהרבה מאד קבוצות של פרטים.

עמנואל טרכטנברג: הם לא באים כקולקטיב. כן כן.

שלומי פריזט: זה דבר שהוא observation לגבי איזה סוג של טיפול בכלל אנחנו יכולים להציע ועל איזה מו"מ בכלל מדברים. מו"מ עם מי? במה? ניסיתי לראות מה הרגשתי, מה משותף פה, כי השאלה היתה לפחות מנקודת מבטי מה מגדיר את הבעיה. ואני מאד מתחבר לשאלה מאיפה באים המקורות, מי משלם את המקורות בסוף, הדוגמאות הקלאסיות שמישהו אופה את העוגה ומישהו אוכל את העוגה, והשאלה של מי משלם וכמה היא שאלה קריטית היום. אני מאד מתחבר לדברים שנאמרו קודם, ולאן הם הולכים היא שאלה קריטית היום, והיא תהיה עוד יותר קריטית בעוד עשר שנים, כי היום השנתון של כיתה ב' הוא סדר גודל של 50% חרדים וערבים.

אולי אם זה ימשיך ככה, עוד עשר שנים זה לא תהיה וועדה, רבותי, יהיו שני אנשים, זה יהיה משהו אחר לגמרי.

עמנואל טרכטנברג : לא, יטפלו בנו כמיעוט.

שלומי פריזט : בדיוק. בדיוק. זה גם לא יהיה מיעוט, אנחנו נדון אותם לעוני אמיתי, אין כישורים בתום המערכת. ולכן אני לא חושב שאפשר להגיד החרדים לא במשחק או העוני לא במשחק, או הבטחון לא במשחק. זה נראה לי לא ניתן לביצוע. ז"א לא חייבים לטפל בהכל ברמת פירוט של רזולוציה כזאת, אבל צריך להגיד על איזה בניין אנחנו הולכים לבנות, אם הולכים לבנות עכשיו מגדל של 30 קומות או הולכים לבנות בית פרטי עם גינה. לפחות מסגרת קונצפטואלית, לא צריך בכל מקום את החישובים הפיסיקליים. הוצאות הממשלה הישירות זה דבר שצריך לטפל בו ולאן הולכים המקורות. לאן הולך הכסף שלי, שלי שלי בסוף אני, מעמד הביניים, איפה הולך הכסף? מהממשלה לאן הוא הולך גם בהקצאות והקצבות וגם בפטורים, וגם במקומות כאלה, וגם לנמלים ולחברת חשמל ולאגד ולקוואזי ממשלה, לא ברנדנקה(?). ולרשות שדות התעופה, יש מערכת שלמה של ממשלה שמתעסקת בלהוציא הרבה מאד כסף על מקומות שהם לא כל כך תחרותיים, לא כל כך יעילים, ומה שבסוף זה לוקח, אני אגיד מנקודת מבטי, זה לוקח מהאנשים את הלמה. למה. למה, באמת לוקחים ממני הרבה יחסית, אני משלם שיעור מס גבוה ובטחוני גבוה, ובסוף למה, איפה זה? אז רואים, אמר אייל שהתוצר לנפש עלה ב-50% מהשכר של מעמד ביניים או של חלק מהאנשים שמוחים, עלה בהרבה פחות אם בכלל, ובצד השני רואים שכן יש כאלה שנהנים מאד, וחלקם הם בממשלה או ספיחים של הממשלה.

עמנואל טרכטנברג : הם מתעשרים אבל לא נהנים.

שלומי פריזט: זה רק הפולנים יודעים לעשות. נכון, עמנואל? אני חושב שהלמה הזה זה באמת שאלה של אופק ועתיד. בסוף צריך להאמין שבעוד עשר שנים אני אוכל לחסוך מספיק כסף, ואני אומר אני, כי כולם אמרו מעמד הביניים. אני מעמד הביניים, רבותי, אני אחסוך מספיק כסף שיהיה לי לתת לילדים שלי, ושני אבין באמת, שאני ארצה שעוד עשר שני היה פה מדינה שאני ארצה לחיות בה בהרבה מאד היבטים. ואני אומר, ההכלה של למה, למה, איפה האופק, למה זה קורה, למה לוקחים ממני ככה ומוציאים את זה ככה. למה זה קורה כמו שזה קורה, אני חושב שפה, איפה שהוא איבדנו קשר. אני מרגיש, עם הרבה מאד אנשים, לא עם אחד. הרבה מאד אנשים לא מבינים למה. וזה חלק מהגדרת הבעיה שלי.

אני חושב שטיפול סטרוקטוראלי הוא must, ז"א תוכניות שרנסקי בדיוור, ואח"כ איתם בדיוור ואח"כ היו מלא תוכניות כאלה נקודתיות שנותנות ארבעה אקמולים לזה, או מייצרים בעיה או פותרים רק חלק ממנה. לשאלה של יישום והגדרת היישום, אני חושב שאני אצטרך להדרש בצורה, זה צריך להיות צוות יישום. ז"א אתה מכיר את המערכת הפוליטית, את המגבלות שלה, וזה לא דבר רע ולא דבר טוב, זה דבר עובדתי. כשאנחנו אומרים שהמשבר הזה הוא הזדמנות, זה אומר שהמערכת הפוליטית או לפחות חלק מקבלת ההחלטות, צריכה שיצאו 300 אלף איש לרחוב, כדי לקבל החלטות שהיא חושבת שהן נכונות. אז אולי הולכת להיות בעיה ליישם את מה שאנחנו אומרים. כי להגיד שזה הזדמנות, זה להגיד שיש פה בעיה אמיתית אחרת. זה בסדר, רק צריך להכיר בה. טוב, שתקתי עכשיו.

עמנואל טרכטנברג : תודה שלומי.

יורם גבאי : אני אהיה קצת יותר צנוע, אני חושב שהוועדה צריכה להיות יותר צנועה ביעדים וביכולת, כי קודם כל, בואו נאמר ביושר, קבוצת האוכלוסיה שאנחנו מתייחסים אליה זה 90% מהאוכלוסיה. אם אני מסתכל על מעמד ביניים, על 18 אלף נטו למשפחה והעניים צריך להתייחס אליהם מדי פעם, טיפול ב-90% מהאוכלוסיה ברמת חיים שהיא לא ריאלית, בוא נאמר, בסופו של דבר נצטרך ללכת על מגבלות. בוא נאמר, שהפנתרים הצליחו במידה רבה, כי בסופו של דבר, הרפורמה שעשו היתה רק בקצבאות. לקחו נישה אחת ובה טיפלו באמת, בנו את מדינת הרווחה בקצבאות, לא בתחומים אחרים, אחרי זה האוצר, הצלחנו לחסל אותה אבל לא משנה כרגע, את נושא הקצבאות חלקית.

אבל אני נותן כאן הערכה שאנחנו צריכים להיות הרבה יותר צנועים. וצניעות אומרת דווקא השפעה. כי אנחנו נצטרך להתמקד בסופו של דבר במספר נושאים ולא להתרחב. אני לא רואה שאפשר לטפל בכלל בשכר דירה, אני לא חושב שזאת הוועדה, בדיור, מה שהצעות הממשלה פחות או יותר ושם נגמר אולי בדיוק סוציאלי, שזה כן קצת אחריות שלנו, אבל בדברים אחרים, גילאי 0-4, גילאים אחרים, הנושאים האלה הם נושאים שנתמקד, אם אנחנו חושבים שהם באמת חשובים ונשקיע בהם תשומות גדולות, לא נפזר את התשומות.

כמה הערות מתודולוגיות מאד קצרות. קודם כל אני חושב שאנחנו צריכים להיות מסגרת תקציבית סגורה בתוך עצמה. כלומר, אולי קרנית אחרי זה צריכה גם לפתור את בעיית

המקרו של המדינה, זה לא ענייני, אני אומר את זה באופן קיצוני במכוון.

עמנואל טרכטנברג: מה זה לא עניינינו? לא שמעתי.

יורם גבאי: כי אם המסלול עכשיו, אתם הערתם מתודולוגית, שהמסלול עכשיו לא נסגר, לא הוועדה הזאת תסגור את המסלול. הוועדה הזאת צריכה לסגור בתוך עצמה. כלומר, כל מיסוי שאני מצליח להעלות על הסקטור העסקי או על אחרים ובמיסוי ישיר, ואני מניח שבמיסוי עקיף נוריד מעט, כי חסר לנו כסף ליעדים, יופנה לפתרונות ספציפיים שהוועדה תעשה בתחום התקציב. לדעתי, לא נבקש יותר כסף, כי אני לא רואה שזה, אבל בשוליים, הבטחון, התנחלויות, חרדים, אם נתחיל לדבר על זה זה נחמד, אבל מה יש לנו כוח להשפיע על זה? אנחנו לא צד בכלל. זה סתם. בבטחון אני בעד ויש שם קצת הערות כי יש שם דיון אולי לא רק פוליטי, אבל השאר זה פוליטי, אני לא יודע איך אני משפיע על זה בכלל.

עוד כמה הערות, ההצעות צריכות להיות אופרטיביות וביצועיות. כלומר יש הרבה פעמים פתרונות, אני לא נגד או בעד כרגע, אבל יש דברים שאי אפשר לבצע, זה סתם, כלומר, אפילו אני לא בטוח לומר שמס הכנסה שלילי, לא נעים לי לומר, כי יש לי קצת חילוקי דעות. אני חושב שאי אפשר לבצע את זה. אותו הדבר מיסויים משפחתיים. כן, ברמת מיצוי של 30%, בקודם היה 45 ונראה עכשיו שזה יהיה כללי בארץ, שזה יהיה האחוז הזה. למה אני אומר את זה? כי הרבה מאד פתרונות, למשל, הכרה בהוצאות מטפלת ועוזרת, בואו נאמר ביושר, בלא דיווח כללי, אין פתרון לזה. אני תמיד אמרתי, שאם בית המשפט היה מחליט באוצר הנוכחי, זה גם לא היה

מתבצע. אי אפשר לבצע את זה ללא דיווח כללי. מי יגיש דו"ח בשביל החזר של כמה מאות שקלים, מי רוצה לראות את אנשי המס, אותנו לשעבר, ולהתחיל להגיש דוחות וזה, עם יועצים – מי ייכנס לזה בשביל כמה מאות שקלים?

למה אני אומר את זה? כדוגמא לנושאים ביצועיים. אל תכנס לדבר שאתה לא יכול לבצע, וההפך, נהיה ערניים למה שהציבור כן רוצה ושם גם נתמקד. אבל לא נפתור באותה הזדמנות את כל חוליי האומה. למשל, אני כאיש מס, מאד נגד קרן השתלמות. ברור שאני לא אציע את זה. אני כבר אומר לכם] מה, זה אומר, כי המעמד הבינוני יותר על כל ההטבות שלנו תמורת אחזקת קרן השתלמות, ובצדק. אני כאיש מס אומר את זה, כי זה הדבר היחידי שנשאר לנו. אני אומר את זה בציניות. אבל יש דברים שבכלל אי אפשר לעשות.

או מע"מ ירקות ופרות, אני עברתי אתמול על כל הפטורים. יהיה מעט מאד כסף שם, כי ברוב הפטורים יש כוחות אדירים שבכלל מי יכול להתייחס אליהם, ולכן בהמלצות לדעתי לא נכנס למה שאי אפשר ליישם. נהפך אויבי העם במקום ההפך. זו התמונה הכללית שאני רואה, כלומר, להתמקד במעט נושאים, שם להשקיע תשומות גדולות והמקור בעיקר מיסוי.

עמנואל טרכטנברג: תודה. שחר, last but not list,

שחר כהן: קודם כל אני חושב שמה שאותי או לי עשה התרוממות רוח, זה שמעטה הציניות נפל מהרבה מאד אנשים במדינה בשבועיים האחרונים. אני חושב שאני מכיר מסביבי, היו אתי בהפגנות, הניפו שלטים, כל מיני סקפטיים למיניהם, ואני לא סקפטי, ולכן אני גם פה. אני חושב שגם כ-minded צריך להיות של הוועדה, שאין ציניות. אני חושב שאם נתכוון למה שרפי אמר,

שהוועדה צריכה להיות אמיצה. אמיצה, כי גם אם נבוא עם הצעות שהן מינוריות, אז גם ככה יתייחסו לזה. ואני מעדיף לבוא אמיץ וקצת פחות ישים, מאשר לבוא מינורי, אבל מאד מאד ישים. אם אני צריך למצוא מוצא ב-trade off הזה.

יורם גבאי: להגיד לך על מינורי? תכוון את זה למספר קטן של נושאים עם הרבה כסף, ולא להרבה נושאים, כי לא יהיה כסף, בהתייחס לוועדה.

שחר כהן: אני מתייחס לוועדה. אני חושב ומדבר גם על ה-framing של הוועדה, הוועדה מוגדרת הוועדה לשינוי כלכלי וחברתי, אני לא חושב שזה השם הנכון. ולא סתם, זה חשוב, כי הוועדה הזאת בעיני, ואני הייתי בכל ההפגנות שהיו מה-30 ועד ה-300 אלף, לא זוכר כמה היו שם, והלכתי עם שלטים יש לי באוטו שלטים מההפגנה שהנפתי, על השרות הפסיכולוגי, בתור מי שהרביצו לו מכות בבית ספר, שמתלונן על כך שהשרות הפסיכולוגי בביה"ס לא מתפקד והמדינה נותנת כסף לפסיכולוגים בבתי"ס. אז מה שאני רוצה לומר, מה שמשותף בגדול, זה גם איך שחלקים מהתקשורת עושים לזה frame זה מרד מעמד הביניים או מחאת מעמד הביניים. ולכן הוועדה צריכה להיות לדעתי, שינוי כלכלי חברתי של מעמד הביניים. כי ברגע שמוגדר שינוי חברתי כלכלי, הוא מטפל ב-90% מהאוכלוסיה, וככזה לא יוכל לטפל בכלום. אני בזה מסכים מאד עם יורם.

אני חושב, שבהתייחס למה שאסתר אמרה, זה נכון, אי אפשר יהיה להתעלם מהשכבות החלשות אבל זה לא הוועד, זה נכון שצריך לעשות מהלכים בתחום הזה, אבל זה לא צריך להיות עיקר עיסוק הוועדה, וגם הייתי שם את ה-framen של הוועדה,

וועדה לשינויים כלכליים חברתיים במעמד הביניים. ולכן שאח"כ יבואו אמהות חד הוריות שזה חשוב, ויבואו הנדכאים וכו', אם תרצו, זה ההבדל בין לטפל בעובדים הסוציאליים לבין לטפל בנזקקים הסוציאליים. בעיני הוועדה צריכה יותר לטפל בשכר של העובדים הסוציאליים מאשר בנזקקים הסוציאליים. זו הוועדה.

אני רוצה לומר בנוסף, שאני חושב, אני מאד אוהב את ההצעה של יוג'ין, לשים שתי חלופות על השולחן דבר שמגיע מחברת ייעוץ ובמיוחד תחת האילוצים הפוליטיים שאייל הזכיר, ויפה שהוא עדיין נאמן למקור עבודתו הקודם, אני חושב שאי אפשר, הציבור –

(מדברים יחד)

שחר כהן: בסדר. אני רואה את הכוח של הוועדה הזאת, מכיוון שראש הממשלה בכתב המינוי שלה אמר: אנחנו לא רוצים תיקונים קוסמטיים, ואני מצד אחד תמים, אבל לא נאיבי, יכול להיות שדווקא זה שהוועדה תהיה אמיצה, היא תאפשר לראש הממשלה או לגופים אחרים לרכב על הוועדה, כדי לדחוף שינוי. וזה ה-mine stream שאני רוצה שלנו יהיה, שאנחנו לא נכנסים לאילוץ של המבנה הפוליטי הנוכחי, אלא מאפשרים, אם תרצו, לראש הממשלה, שאני חושב שהוא לבד בראי בבית עם שרה, הוא יודע בדיוק מה הבעיות ומה צריך לעשות, והוא צריך אולי טיפה יותר כוח להזיז. ואם לא, ואם זה לא יקרה, בעיני הוועדה היא פלטפורמה שיש לה, היא מסמך שיכול לשמש כמו וועדת בייסקי, זה מסמך שאמנם לא יושם בטווח הקצר, אבל הוא שימש כ-references לדיון הציבורי במשך עשר שנים שלאחריו. זהו.

עמנואל טרכטנברג: תודה רבה. השעה מאוחרת, אני מכיר בדברים היותר פרוצדוראליים, כי יש פה כמה דברים. קודם כל זו היתה יריית הפתיחה, אז זה היה חשוב, מן הסתם לעשות את הסיבוב הזה, ושימו לב שאפילו בתוכנו, יש קשת רחבה של דעות, יש גם קונצנזוס לתחומים מסוימים אז בואו לא נתפלא כל כך שיש גם בחוץ קשת רחבה של דעות.

לגופו של עניין, אני אגיד כמה דברים, אבל ממש, אתה יודע מאד בקצה המזלג כי אין לנו זמן. קודם כל אני רוצה לחזור ולהדגיש את העניין של שמירה על מסגרת התקציב. אני חושב שכולנו שם. אני רוצה לוודא שכולנו שם. כלומר, מה זה אומר בדיוק, זה נמשיך ונדבר על זה בהמשך. ודרך אגב, את זה גם אמרתי מפורשות לראש הממשלה, והוא שם. כלומר, הוא חלק, כשאני אומר אמרתי ישירות לראש הממשלה, זה לא סוד, כלומר, היה לנו שיח ודין ודברים על כל הנושאים בעצם. על פני הרבה שעות וההסכמה שלי היתה פועל יוצא של ההסכמות שנוצרו שם, אם לא, לא הייתי פה, חד משמעית.

לא תהיה פריצה של מסגרת התקציב. אני אומר את זה במלוא האחריות, גם אם זה יוביל לכשלון, אני לא אטול חלק בפריצה שתוביל אותנו בטווח הבינוני, אפילו במייד, אם המצב העולמי יש בו הרעה למצב גרוע יותר בכל. עכשיו, זה משהו שצריך לטפסף מכאן ואילך וכולם צריכים להפנים את זה. אנחנו צריכים לחיות במסגרת של מגבלות, ודרך אגב, אני חושב שהעובדה הזאת נורא חשובה לטובה, זה כמו עם ילדים, אם אתה לא שם גבולות החינוך הוא רע, אז אתה רוצה גם וגם, ואף פעם אתה לא שבע. אף פעם אתה לא שבע. אז זה

משהו שאני מחשיב את זה לא רק כאקט כלכלי אלא גם כאקט חינוכי. זו אמירה אחת.

אמירה שניה היא, זה ברור לגמרי שיהיה צורך במדרג של המלצות, פעולות מיידי, לטווח ארוך ולטווח בינוני, אם גם מדרג של נראות. זה לא אותו דבר. אני אתן דוגמא. הטווח המיידי נוכל לעשות שינויים מאד משמעותיים במערכת המס. חלק קטן מאד מהציבור יבין את זה, את המשמעות החלק הארי של הציבור רק במהלך הזמן, כשהם ירגישו את זה בכיס ויתחילו להפנים את זה, באמת ירגישו את זה. לכן גם את הדברים שאתה יכול לעשות במיידי, לאו דווקא בא לידי ביטוי בתחושה המיידית. זה שני דברים שונים, שנהיה ערים לדברים האלה.

וחלק ממה שאנחנו נעשה זה יהיה התנעת התהליכים. לא הכל יבוא לידי ביטוי בצעדי מדיניות קונקרטיים. אבל גם התנעת תהליכים זה חשוב. זה מה שאנחנו נצטרך לעשות וחלק קטן, אני מקווה, יהיו בגדר אמירות. שגם לאמירות יש משקל. מישהו אמר וועדת בייסקין, ואתה יודע, גם לזה, יש איזשהו משקל. אז זה יהיה כל קשת הדברים תהיה שם.

אני עובר לדברים הקונקרטיים, כי השעון מתקתק. לגבי הרכב הוועדות, השינוי, לא הוועדות, הצוותים, אז הצוות השני, תחרותיות המחירים לצרכן, יהיו שני ראשים, שלומי ושרון קדמי. זה מקובל עליך? אני חשבתי שסגרת את זה אתם. טוב, ראובן, נפתור את זה בינינו. מה שאני מבקש, יוג'ין, ואני קושר את זה ללו"ז, מה שאנחנו נעשה זה כך: ביום שלישי הבא, הוועדה הזאת מתכנסת שוב לאותה שעה, אבל לשלוש שעות, לא לשעתיים. עד אז, עכשיו אני מודיע על כך, באותה

שעה, באותו מקום אלא לשלוש שעות ולא לשעתיים. עד אז כל צוות ייפגש ויתחיל לעבוד. אז אתם תקבעו, ראשי הצוותים מתי, איך ומה, ובתאום אתנו, גם ראובן, גם נועה בינתיים הם אנשי הקשר שיפעלו יותר, כי יהיו רכזים,

מיכל עבאדי: אז אין כרגע מרכז לוועדה? הרכזים יודעים?

עמנואל טרכטנברג: עוד לא, אייל כן יודע, כולם ידעו, אל תדאגי, חברים, זה יוסדר, בואו לא נתעכב על זה. קודם כל את תקיימו לפחות ישיבה אחת של כל צוות והישיבה של הוועדה הזאת תפתח עם דיווחים של ראשי הצוותים. זה יתניע את העבודה הממשית. ויהיו גם דברים אחרים. זה דבר ראשון. דבר שלישי, לגבי התקשורת. הפן התקשורתי הוא מהמהות, לא מהתפאורה של הדבר הזה. אני חוזר ומבקש מכם, לא להתראיין, הפיתוי גדול, הלחץ הוא גדול, לא יהיו, חלק מכם לא מנוסים, העיתונאים יגידו off the record לא חשוב מה – לא, אבסולוטי לא, אנחנו מחר נוחת הדובר שלנו שרון אחדות, והוא יקבע את הכללים מי מה מו. אתם לא נענים לשום פניה ולשום סוג שהוא.

קרנית פלוג: דברים שקשורים לוועדה, אבל יש דברים שנקבעו קודם לכן. עמנואל טרכטנברג: בסדר גמור, אבל אני אומר לכם ינסו בכל הכוח למשוך אתכם בלשון, ואתם צריכים לעמוד, אני אומר לכם, הפיתוי הוא עצום, זה עלול לעשות נזק מאד מאד גדול שהוא לפעמים בלתי הפיך. לגבי השיח עם הצד השני: אנחנו עובדים בפן המקצועי להקמת התשתית לזירת ההידברות עם הצוות של השר מיקי איתן, שיש לו צוות מקצועי לעניין הזה. בעיה, יש שני ערוצים, אחד הזירה האינטרנטית, ביום שלישי הקרוב, בעוד שבוע בדיוק, תפתח הזירה האינטרנטית בשלושה ערוצים,

אני לא אפרט כרגע. יהיו סוגים שונים של זירות לתקשר עם הציבור הרחב. ואנחנו נתניע את הדבר הזה. בזירה האישית הבין אישית, אנחנו כמובן צריכים להתניע את זה, הקושי הגדול זה מול מי. ופה אנחנו נתחיל לקיים החל מהיום בערב פגישות בלתי אמצעיות שבאמצעותן אנחנו מתכוונים להגיע תוך יום יומיים לאפשרות למפגש ראשון פתוח, כי זה נורא חשוב, ואז תהיו בהיכון, כי אתם תקראו לדגל גם לעניין הזה.

עוד הערה, אני מקווה שבימים הקרובים השבוע, הנשיא פרס יקרא לוועדה לבוא לפגישה אצלו, ונקבל את ברכתו של הנשיא. גם זה מאד מאד חשוב כאקט סימלי. עד כאן. תודה רבה. אנחנו היום במייל נפיץ את זה בצורה מסודרת עם חומרים נוספים.

יוג'ין קנדל: הביקור באוהלי המחאה, זה משהו שאנחנו שוקלים? עמנואל טרכטנברג: בוודאי. היום בערב נתחיל את המגעים הלא פורמליים כדי להגיע לזה.

יוג'ין קנדל: זה לא קשור למגעים. אתה לא יכול להגיע לזה, עמנואל טרכטנברג: כן כן, צריך לארגן גם את זה, את הדברים שנראים ספונטנית צריך לארגן אותם. בסדר? אנחנו נפיץ את כל האינפורמציה באימייל. היום תגיע אליכם באימייל. או.קי. עוד משהו? טלי? אנחנו נעשה את זה, זה חשוב מאד.

גל הרשקוביץ: אני חושב שמינית לצורך זה את מי שמחזיק למעשה את בסיס הנתונים בהקשר הזה, את אפשטיין, ובקטע הזה התשובה היא כן, אפשר,

עמנואל טרכטנברג: כן כן, לא רק, גם עם בנק ישראל ביחד תבצעו את זה. אייל מודע לזה. בסדר, חברים, תודה רבה, יצאנו לדרך.



9.8.2011

הצוות לשינוי כלכלי חברתי

תמה הישיבה.